

ՐԱՏՆՄԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՓԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 3

ԻՍԹԱՆԳՈԼ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 11, 1913.

Ն⁰ 37

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԱՍԷՐԻԳԱՏԱ ԷՐՍԷՆԻԼԷՐ

ՄԱՆԵՎԻ ՀԱՅԱԹՎԱՐԸ

2.

Ամերիգայա կէլէն Էրմէնիլէր պու տիյարըն մանէվի հայաթընա նազարէն նէ՞ մէվզի թու- թույօրլար: Պու սիւալ պիղիմ իչիւն տիկէր իգթիւսատի մէսէլէտէն տահա զիյատէ մուհիմ տիր: Մ. Ամերիգա մէտէնիլէթի նիչէ ճիհէթ- լէրճէ տիւնհանըն էն զիյատէ միւթէրազգը մէ- տէնիլէթի օլտուղու հալտա 70,000 գատար Էրմէնիլէրին պու տիյարտա եաշամագտա օլ- մասը վէ սէնէ պէ սէնէ պիւլէրճէ Էրմէնիլէ- րին պու իզտիհամ իւզէրինէ զամմ օլունմասը պիթթապի ֆիքրիմիզտէ պէօյիւք մէսէլէլէր հասըլ էտէր: Միլլէթիմիզլին պու գատար պէօ- յիւք պիր գըսմը պէօյլէսի պիր տիյարտա թա- լիմ վէ փէրվէրտէ օլունտուղու հալտա, միւս- թազպէլտէ անլէրտէն միլլի հայաթըմը իչիւն պէօյիւք շէյլէր մէմուլ էտէպիլիլիլիզ:

Ամերիգա թիճարէթինտէ, Ամերիգա սէ- նաաթընտա, Ամերիգա մէքեաթիպինտէ, Ամէ- րիգանըն հէյէթ ի իճթիմայէսինտէ, Ամերիգա- նըն ճիւմհուրիլէթ իտարէսինտէ թալիմ օլու- նան Էրմէնիլէր, մութլագա իլէրիտէ պիւթիւն միլլէթին իճթիմաի վէ սիյասի հայաթընտա պէօյիւք պիր մանէվի գուվվէթ օլաճագլար տըր:

Լաքին Ամերիգա Էրմէնիլէրինին մանէվի հայաթընտա պիղի մէքէրիւր խուսուլարճա մէյուս գըլաճագ պազը խուսուլար վար տըր:

Էվվէլա շունը պիւմէլիլիզ քի պու 70,000 Էրմէնիլէր պէլլի պիր գըսմը Ամերիգանըն մա- նէվի հայաթընտան վէ Ամերիգալըլարըն եիւք- սէք իտէալընտան միւթէսսիր օլմայօրլար, օ մանէվի հայաթա տօգունմայօրլար: Եաշլա- րընը ալմըլ օլուպ անճագ կէնճլէրինին խաթըր իչիւն պու տիյարա կէլմիլ օլան Էրմէնիլէր ին- կիլիզճէյի էօյրէնմէտիլէրի իչիւն նէ պու- րատա սէօյլէնիլէնիլէրի տինլէյպիլիլիլիլիլար, նէ հազըլանլարը օգույապիլիլիլիլար, պինաէն ա- լէյ Ամերիգալըլարըն հայաթը մանէվիլէսինէ աշլա վազըֆ օլամայօրլար: Սիլէնին պու հաշ- լը ազալարընըն խաթըր իչիւն Էրմէնի ֆամիլ- եալար շէհրին պիր թարաֆընտա պիրի պիր- լէրինէ հազըն էվլէրտէ սաքին օլմագա մէճ- պուր օլույօրլար վէ պէօյլէճէ տաիմա պիրի պիրլէրի իլէ միւնասէպէթտէ պուլունտուղա- րընտան, սաքին օլտուղլարը մահալլէ Ամերի- գալըլարտան այրը պիր շաիրէ օլույօր: Պու- րատա հէփ էսկի ատէթլէրինի, էսկի լիսան- լարընը, էսկի թաամլարընը տէվամ էյլէտիք- լէրի իչիւն օրասը Ամերիգատա պիր թիւրքիա մահալլէսի հա քէօյիւ օլույօր: Խարիճէն պիր տէրէճէյէ գատար Ամերիգալըլալըլար իսէ տէ, թալիմ ու թէրպիլէ, աթվար վէ իւնսիւ ահվալ ճիհէթիլլէ թիւրքիալը գալըլօրլար: Վա- թանտա օլտուղու կիպի արալարընտա զէմմէ վէ ուֆագ տէֆէք միւնազաալարա խէյլի վագթ սարֆ էտիյօրլար, զազէթա հա քիթապ օգու- մագ ատէթլէրինի էօյրէնմէյօրլար: Էվլէրինէ զազէթա հա մէկէզլին կիրմէյօր, էկէր օ մա- հալլէտէ պիր տէ թիւրքիա գահվէսի եախօտ կուսաակցութիւն գլիւպի աշարլարսա, թալլը,

քեազըտ, գումար վէ պունարուն նէթիճէսի
օլան հալար մէյտանա կէլիյօր:

Շու հալտա պու սընֆըն Ամէրիգա իտէն-
լարընա դարիպ վէ էճնէպի գալաճազարը դա-
րուրի տիր: Ինկիլիզճէյի էյի էյօրէնէմէյէն էր-
մէնիլէր նէ միթիկիլէր վէ մաթպուլաթ վէ նէ
քիթապէթ թարիգիլէ, նէ տէ իւնսի միւլա-
գաթ վասըթասըլա պու տիյարըն մանէվի հա-
յաթընա իշթիրաք էտէմէյօրլար:

Ֆեգթըրիլէրտէ իշէյէն կէնճէր իսէ աղըր
վէ ալէլ ումուճ ատի իշէր իլէ մէշղուլ օլուպ
եօրուլտուղլարընտան կէճէ մէքթէպլէրինտէն
վէ սաիր թէրազըր վասըթալարընտան իսթի-
ֆատէ էտէմէյօրլար, նիշէսի տէ Ամէրիգալըլարըն
էտնա թապապասըլա միւնասէպէթտէ պու-
լունտուղլարը իշիւն մանէն դարգ օլույօրլար:

Տիկէր պիր միւշքիլ շուրատա գուհուր է-
տիյօր քի, թիւրքիա կիպի պիր տիյարտան
Ամէրիգա կիպի միւթէրազըր պիր մէմլէքէթէ
կէլէն ամլէլէյէ պու տիյարտա մանէվի ճիհէթլէ
եարտըմ էթմէք վասըթալարը էքսիք տիր:

Իլք զըթալարտան սօնրա պուրայա ֆիրար
էտէնլէրէ Ամէրիգալըլար իշթիրաք կէօսթէրիպ
մուսվէնէթ էթտիլէր իսէ տէ, սէնէլէր մի-
րուրըլա պիթթապի պու իշթիրաք զէվալ
պուլտու: Պու տիյար հեյի եռր ահլփ եանի «հէր
քէս պաշընը գալըրսըն» մէմլէքէթի տիր, էր-
մէնիլէր տէ պու գաիտէյէ թապի օլմալը տըր-
լար: Վագաա պու խուսուստա էրմէնիլէրին պիրի
պիրլէրինէ եարտըմ էթմէսի մէմուլ օլունապի-
լիր: Էվվէճէ կէլիպ եէրլէշմիշ օլանլար սօն-
րաքիլէրէ վէ միւթէալլէմ վէ թէճրիպէքեար
օլանլարըն եէնի կէլմիշ թէճրիպէսիլլէրէ մուս-
վէնէթ էթմէսի մէմուլ տըր: Սէվլիիլիլ քի
պիր տէրէճէյէ գատար պու մէմուլա իճապէթ
էտէնլէր պուլունմըլ տըր: Ինճիլի էրմէնիլէր
տէրնալ պիր արայա կէլիպ եէրլի քիլիսէլէրին
մուսվէնէթ վէ միւսաատէսիլլէ իպատէթ եէր-
լէրի պուլմուլլար վէ օրալարտա կիրակի կիւն-
լէրի ճէմ օլարագ բուհանի նասիհաթլար տին-
լէմէքտէ օլմուլ տըրլար: Մէմլէքէթին եէրի-
ցակն վէ ժողովական քիլիսէլէրի խուսուսա
ժողովական քիլիսէլէրին տախլի պէշարէթ
ճէմիլլէթի պու պապտա մուհապպէթլէ էյի
խըտմէթ իֆա էյլէմիլլէր վէ պու ճէհալէրսէն
էրմէնիլէր մանէվի խուսուստա չօք իսթիֆատէ
էյլէմիլլէր տիր: Պու Հայ Աւետ. քիլիսէլէր
պիր տէ Միւթիլին թէշքիլ էտէրէք հէր սէնէ
ումուլմի իճթիմալար եափարլար վէ պու ճէ-

մաաթլարըն թէրազըրսը իշիւն եօլլար տիւ-
շիւնիւրլէր:

Լուսաւորչակն Հասարակոյթիւն իշիւն տէ
պու խուսուստա տիւշիւնիւլմիւլ վէ պազը քի-
լիսէլէր եափըլմըլ վէ Առաքնորդար թային է-
տիլմիշ իսէ տէ, պու տաիրէտէ կէօրիւլէն նէ-
թիճէ փէք գանաաթպաիշ օլմամըլ տըր: Զան-
նըմըգճա պունըն պիր սէպէպի էրմէնի քիլի-
սէսինին պու տիյարտաքի տիկէր քիլիսէլէրէ
օլան միւնասէպէթի տիր: Լուսաւորչակնլար
նէ Գաթօլիք նէ տէ Փրօթէսթան քիլիսէլէրի
իլէ ուղվի պիր ալագատա պուլունմատըղա-
լարընտան պու տիյարըն քիլիսէլէրինտէն տօղ-
րուտան պիր մուսվէնէթ ալամայօրլար, տիկէր
թարաֆտան էրմէնի քիլիսէսինին ուղուն վագթ
թալէպ էտէն ային ու մէրասիմի պու տիյարըն
խըզըլ ազընթըսը իշիւնտէ պուլունան էհալիյի
ճէլպ էտէմէյօր: Եինէ տէ իւմիտ էտէրիլ քի
ճէմաաթըն մանէվի մէնֆաաթընը թէէմին
էտիպ անլէրի իրչատ էթմէք չէվգի իլէ թու-
թուլմուլ օլան Առաքնորդար պու տիյարըն
լուս. ճէմաաթընա պէօյիւք խըսմէթ իֆա է-
տէպիլլիլլէր: Լաքին չիմտիլիք շու պիր էմրի
վագը տըր քի Ամէրիգատա պուլունան Լուս.
էրմէնիլէրին մանէվի հայաթտա հիւքսէլմէսի ի-
շիւն գուլանըլան վասըթալար փէք նագըս տըր:
Կէրէք աիլէլէրին կէրէք թէճրիպէսիլ կէնճէրին
նիշէսի փէք պիլարէ պիր հալտա պուլունու-
յօրլար վէ էկէր պունլարըն շու Ամէրիգա մէ-
տէնիլլէրինտէն իսթիֆատէ էթմէսի իշիւն տէր-
հալ խուսուսի վէ միւլէսսիր վասըթալար գուլ-
լանըլմազ իսէ անլէրին պէօյիւք գըսմը միլլէ-
թիմիլ իշիւն զայ օլաճագ տըր:

Ամէրիգատաքի էրմէնիլէրին մանէվի հա-
յաթընըն եիւքսէլմէսի իշիւն զաննըմըգճա
գուլլանըլաճագ պազը միւլէսսիր վասըթալար
վար տըր:

1. Ամէրիգայա եթիլէն եէնի մուհաճիրլէ-
րի էյի մուհիթէ իրչատ էթմէք վէ ծնարա միւ-
նասիպ մահալլար վէ իշէր պուլմագ իշիւն
խուսուսի թէսպիլլէր գուլլանըլմալը տըր:
Թէճրիպէսիլ վէ լիսան պիլմէզ օլան պիլարէ
էրմէնիլէր պու տիյարտա չապալամագ Գիլն
պիւս պիւթիւն քէնտի հալլարընա թէրք էտիլ-
մէմէլլ տիր: Պու պապտա պազը եէրլէրտէ Մէս.
Նիւ Եօրգտա պազը վասըթալար գուլլանըլյօր
իսէտէ, պու իշ տահա մունթաղամ վէ միւլէսսիր
պիր սուրէթտէ վէ տահա վասի պիր տաիրէտէ
իլլէրի սիւրիւլմէլի տիր:

2. Լիսանը էյի պիւմէյէն վէ կիւնտիւզէրի աղըր իչէր իլէ մէշղսւլ օլան էրմէնիլէրէ պու մէմէքէթին իտէալլարընը եանի չախսի հա- յաթտա, թիճարէթտէ, իւնսի վէ սիյասի հա- յաթտա վէ ալէլ ումում թալիմ ու թէրպիյէտէ Ամէրիգալլարըն թաշտըզլարըն էֆքեար վէ էսասլարըն գօլայ պիր թարիգտէ թալիմ վէ թէլգին էթմէք կէրէք տիր: Պոււնը եափմագ իչին գըշ կէճէլէրի գուլլանըլապիլիր: Ամէրի- գա հայաթընը պիւմէն էրմէնիլէր, անլէրէ նու- թուզլար վէ տէրսլէր վէրէպիլիլիլէր վէ մաթ- պուււթ թարիգիլէ անլէր անլայապիլէճէքլէրի լիսանտա թալիմ էտիլէպիլիլիլէր:

3. Հայ Աւետ. քիլիսէլէրին Միութիւնը քէնտի տաիրէլէրինտէ պուլունան ինճիլի ճէ- մաաթլարըն վէ Լուս. քիլիսէ Առաջնորդարը քէնտի ճէմաաթլարընը զիյարէթ էտիլ իրչատ էթմէք իչին խուսուսի թարիգլէր իթթիխազ էթմէլի տիրէր:

4. Ձաննը աճիգանէմիդճէ էրմէնի քիլիսէ իտարէսի էկէր Ամէրիգատա պուլունան ազա- լարընըն քիլիսէ վէ տինճէ պիւս պիւթիւն գալ օլմամալարընըն իսթէյօր իսէ, պու տիյարտաքի էրմէնի քիլիսէլէր իչին քարէնքաղ պիր քի- լիսէ մէրասիմի թէտարիք էթմէլի տիր: Պու ճէմաաթըն Գաթօլիքիլէ կա Փրօթէսթանըղա եուսուլմամասը իսթէնիլիյօր իսէ պունըն եէ- կիւնէ չարէսի էրմէնի քիլիսէսինին աւառաղու- քիւնլարընըն Ամէրիգա հայաթընա մուվաֆըզ սուրէթտէ իսլան էթմէք տիր: Քիլիսէսինին էվ- լաալարըն քիլիսէտէ հըֆզ էտիլմէք իսթէնիլի- յօր իսէ, քիլիսէ անլէրի ազալլի Կիրակիտէն Կիրակիլէ քէնտի աղուլընա տալէթ վէ ճէլպ էտէպիլիլէլի տիր:

Էրմէնի քիլիսէսի պու իսլահաթ իչին թիւրքիա էրմէնիլէրինին անվալընը տա հիսա- պա ալըպ ումումի իսլահաթ վազթընա պէք- լէրսէ պէօյիւք պիր հանլըշ էտէր: Թիւրքիանըն տիսթուրըն չիմտիլիք «Եաւաշ հաւաշ» տըր: Ամէրիգանընքի իսէ, «չափուգ չափուգ» տըր: Պու իսլահաթա տէրհալ թէշէպպիւս էտիլմէլի տիր:

Նիւ Եօրգ

Յ. Գ. Գ.

— Բօմատա թիճարէթ նէզարէթի թարա- ֆընտան չըզարըլան պիր պէյաննամէյէ նազա- րէն, իթալիանլար սօն 52 սէնէ զարֆընտա գումար օյնամագ եիւզիւնտէն 9,250,000,000 ինկ. լիրասը զայպ էթմիլէր:

ԺԵՆԵՐԱԼ ՖԻԶԷՖ

Պալգան մուհարէպէսի կէօղիւմիւզ էօնիւն- տէ իճրա օլունմուշ վէ անըն հէր պիր վազաա- սընը պիլիյօրուզ զանն էտիյօր իսէք տէ, պու միւտհիշ տրամանըն փէրտէսի արգասընտան տահա պիլմէտիյիմիզ չօգ վազաալար զահիր օլաճագ տըր: Շիմտի պիլգէ էսրար նէվիտէն օլան նիչէ շէյլէր ատի վուզուաթ օլաճագ, չիմտի պէօյիւք ատէմ զանն էյլէտիքլէրիմիզ քիւչիւլէճէք, իսմինի իչիթմէտիյիմիզ նիչէ- լէրի, պէօյիւք ձէն. Ֆիչէֆ կիպիլէրի պու աղիմ վազաատա էն պէօյիւքլէր սըրասընա կէշէճէք տիր: Պուքրէշ սուլհ գօնֆէրան- սընա հէր հիւքիւմէթ քէնտի էն պէօյիւք ա- տէմլէրինի, Եունանլար վէնիլգէլօս, Սըրպլար Փասիչ կիպի զաթլարըն իրսալ էյլէմիշ իքէն, Պուլղարլար ձէնէրալ Ֆիչէֆի իրսալ էյլէտի- լէր վէ հէր քէս թէաճճիւպ էյլէտի, չիմտիյէ գատար Տանէֆ, Սալօֆ իսմէլիլինէ ալըշմըշ տիւնհա՝ պունու թէֆսիր էտէմէտի, լաքին Ֆրանսա՝ սէսի սէտասը չըգմայան եինէ տէ մէմէքէթին պախթը իլէ էն չօգ օյնայան պիր Տէլգասէյէ մալիք օլտուղու կիպի, Պուլղարիա տախի պիր Ֆիչէֆէ մալիք տիր:

Տր. Տիւօն անըն չախսըն չէօյլէ թարիֆ էտի- յօր, անընչէհատէթինէ կէօրէ, «Անըն իլէ եարըմ սաաթ գօնուշտուղունտա սաղլամ ֆիքիրլի, ինսանլարըն իտարէ էթմէյէ խալզ օլունմուշ, վազաալարա քէնտի հիւքմ էտէն պէօյիւք պիր տահիյէ հուզուրընտա օլտուղունու հիսս էթ- մէմէք էտէմէզսին, անտէ սիւքիւնէթ, սատէ- լիք վէ ազամէթ պիլիլէշմիշ օլուպ, էմր ի վա- զըլարըն չապուգ կէօրիւպ գապուլ էտէն վէ հէման իչէյէն ճիտտի պիր զաթ տըր:»

Ժէն. Ֆիչէֆ՝ իթալիանըն Թուրէն ասքէրի մէքթէպինտէ թալիմ օլունմուշ վէ մէրքէզի էվրօփանըն ֆէննի ասքէրիսինէ վազըֆ օլմուշ օլուպ մուախիլէրէն Պուլղար օրտուսու էրքեան ը հարպ բիյասէթինէ թալին օլունմուշ իտի: Օլ վազթա գատար Պուլղարլարըն Թիւրքիայա գարչը օլաճագ մուհարէպէ իչին թէրթիպ էյ- լէտիքլէրի փլանը պիւս պիւթիւն թէպտիլ է- տիպ՝ պու տէֆա թաթպիգ օլունան փլանը, եանի ասըլ տիւշմէն օրտուսունոն մէրքէզի գուվլէթինէ թօփտան հիւճիւմ էթմէք փլանը- նը իտիալ էյլէմիշ իտի վէ պունըն թաթպիգի իլէ մուվաֆֆագ օլունտու: Հէր նէ գատար մուհարէպէ էսնասընտա էմրլէր սէրասքէրլիք նամընա վէրիլիյօր իտի իսէ տէ, օլ վազթ ձի-

Անհրապակալութեան օրտուղութեան հա-
գիգաթը հալտէ գոմանստ Թիւէֆին էլինտէ
իմիւ: Էյէր պու հալ տէվամ էթսէ վէ Թիւէֆին
էմրէրի սօնունա գատար իճրա էտրլսէ իտի
Պուլղարիա պու կիւն չօգ ֆարգլը պիր մէվ-
գիտէ պուլունաճագ իտի, զիրա Թիւէֆին նէրտէ
պաշլամայը վէ նէրտէ տուրմայը պիլէն ատէմ
իտի: Լիւլէ Պուլղար մուհարէպէսի պիլէր
պիլթմէղ Թիւէֆին «Բեաֆի տիր, հէման սուլ հա-
փալըմ վէ քէնտիմիդի թօփլայալըմ» տէյու
նիտա էյլէմիլ իսէ տէ, Թէրափինանտ՝ պէօյիւք
Պուլղար իմփէրաթօրլուղու, Այա Սօֆիատա
թաճ կիլմէք վէ թարիխտէ պէօյիւք պիր իոմ
գաղանմագ սէվտաճըյա, Սափօֆ վէ տիկէրլէ-
րի հըրս ու շան շէրապըյա սէրմէսթ օլուպ
իլէրի՝ իլէրի՝ նիտա էտէրէք Թիւէֆին սէսինի
պաստըրմըյար տըր: Միւմաիլէյն գրալա կի-
տիպ րէճա էյլէմիլ, «Կէլինիզ պու ֆիթուհաթ
քեաֆի տիր ալտըղմըզ ետրլէրի թազլիյէ է-
տէլիմ, Գըրգ Բիլիսէ պիլգաէ օլտուգճա էտիր-
նէնին էնէմմիյէթ ի հարպիյէսի գալմամը տըր,
պիլթիւն Թրալիա ալաղըմըզ ալթընտա օլա-
ճագ տըր, պուստան էօթէ գաղանըլաճագ շէյ
էտիլէն ֆէտաքիարըղը տէյմէզ, Պուլղարիա-
նըն մէնֆաաթը շիմտի սուլ հագտ էթմէքտէ
տիր, ասքէր րահաթ էթսին մէմլէքէթ քէնտի
քէնտինի պուլսուն» տէյու իպրամտա պուլուն-
մուլ, լաքին Թէրափինանտ, Սափօֆ վէ ճիւմլէ
ժէնէրալար մուխալէֆէթ էյլէմիլէր տիր: Պու
ճիւմլէ գալապալըզ արասընտա եալընըզ Թիւէֆ
սօղուգ գան իլէ ազլը սէլիմինի հըֆզ էտէ-
պիլմիլ տիր: Վազաա Պուլղար օրտուսու մէ-
մուլ օլունանտան չօգ պէօյիւք աճայըպաթ իճ-
րա էյլէմիլ իտի, լաքին թապուրլար սէյրէմիլ,
իլլէթ պաշլամը, զօլէրատան եիւզլէրճէ ինսան
թէլէֆ օլմագտա, եարալըլարըն չօղու խասթա-
խանէյի թէրք էտիպ կէրի սիլահ պաշընա գօշ-
մուլ, մագնէտ հասըլ օլմուլ, օրտու րահաթա
միւհթաճ իտի: Պուլղարըն ճիւմլէսինէ րաղմէն
Տր. Տանէֆին Լօնտրատա նիճէ թէքրար իլան
ը հարպ էթտիյի մալիւմիւմիւզ տիր:

Մուհարէպէ իքինճի տէֆա պաշլատըղընտա
Թէրափինանտ պաշ գոմանտանըղը Սափօֆա
թէսլիմ էյլէյիպ՝ անա ճեկեհրապիսիմ մէվգիլինի
թէսլիմ էյլէր վէ Թիւէֆէ րէսմէն թաթիլ վէ-
րիլիլ: Իշթէ խարապիյէթ վէ թէտէննի օլ
գէման պաշլատը:

Պիլլէր օն պիլլէրճէ ինսան էօմրլէրի ֆէտա
օլունտու, Սըրպիա իմտատա չաղըրըլտը, է-

տիրնէ տիւշտիւ, վէ Չաթալճա հիւճիւմիւ
պաշլատը:

Թիւէֆ եինէ տուրմայըզ գրալ Թէրափինան-
տա շու սէօղլէր իլէ րէճա էթմիլ տիր: «23
պին ատէմ գօլէրատան վուրուլմուլ օլտուղու
հալտէ Չաթալճայա հիւճիւմ էթմէք տօղրո՞ւ
մը տըր:» Էլպէթ պու ճիտտի ասքէրին հագգը
վար իտի: Ասքէրլէր Չաթալճա իսթիհքեամ-
լարը էօնիւնտէ եղըն իլէ եէրէ սէրիլտիքճէ
արգատաշլարը անլէրին իւզէրինտէն եիւրիւ-
յիւպ հիւճիւմ էյլէտիլէր: Եարալըլար պիլլէր-
ճէսի թարիֆ օլունմագ իզթիւրապլար իլէ ճան
չէքիլիլ իքէն գարտաշլարը ֆիթուհաթ չէլէն-
կիլնէ տօղրու իլէրիլէտիլէր: Նէթիճէսի պուլ-
ղարիանըն օլ իլք ասքէրի փրէսթիֆինին գը-
րըլմաճը օլտու:

Անաէն պու տրամըն Յիւնճի փէրտէսի ա-
լըտը: Միւթթէհիտլէրին պէյնիտէքի միւշ-
քիւլաթը հալ էթմէք իչիւն էն էյի չարէ հա-
քէմ ուսուլը իտի: Լաքին Թէրափինանտ, Սա-
փօֆ վէ ալէնէսի Չարըն օլ մէշուր թէլէկրա-
ֆընը պիր թարաֆա աթըպ՝ կէօյա տիւնեայը
էմր ի վագը գարշըսընտա պուլունտուրմագ
սէվտասը իլէ միւթթէֆիպլէրէ ափանսըզ հիւ-
ճիւմ էթմէյէ գարար էթտիլէր: Պու եօլ իլէ
պիր չօգ ետրլէր զապթ էտիպ Պալգանլարըն
Փրուսիասը օլաճագ իտի: Ժէն. Թիւէֆ թէքքար
չապալայըպ պու կիպի պիր մուամէլէնին պի-
րատէր գաթիլիլիլ վէ իւլյանէթ տէմէք օլտու-
ղու չէօյլէ տուրսուն զայէթ թէհիլիքէլի վէ զայրի
ֆէննի օլտուղունու իտտաա էյլէր վէ հիւ տէ-
յիլ պէօյլէ տաղընըզ պիր օրտու իլէ հիւճիւմ
էթմէյիպ գուվվէթի պիր ետրէ մէքքէլէնտի-
րէրէք էվվէլա Սըրպ իլէ եունանը պիր պի-
րինտէն ալըրմագ վէ Սըրպա իլք տարպէյի
վէրիպ թօփ պիր գուվվէթ իլէ հէր իքիսի իլէ
օղրաշմագ լաղըմ իտիյինի սէօյլէմիլ իսէ տէ,
Սափօֆ էմրի վէրիպ պիթիւրմիլ վէ ասքէր դա-
թէն գարշտա հագըրլանմը օլան տիւշմէն թա-
րաֆընտան իլք միւտհիլ տարպէյի ալմը իտի:
Ժէն. Սափօֆ խաթասընը իսլահ էթմէք իչիւն
օրտույա թօփլանմագ էմրի վէրմիլ իսէ տէ իլ
իշտէն կէշմիլ իտի: Պէօյլէճէ Պուլղարիա Մա-
քէտօնիատան թարտ օլունտու, էն կիւզիւտէ
էվլատլարընտան 50 պիլինի տահա զայպ էյլէ-
տի, ասքէրի փրէսթիֆի մահվ օլտու, Թրա-
կիատան մահրում օլտու վէ պիր գալ կիւն էվ-
վէլ Պալգանլարտա էն պէօյիւք իմփէրաթօր-
լուգ խայալ էտէր իքէն Յիւնճիւ տէրէճէյէ

Թէնէզդիւլ էթմիշ իտի, չիւնքի էն մուգթէտիր վէ ճիտտի էվլատընըն, չան ու շէրէֆ տէյիլ վաթանըն մշնֆաաթընը արայան պիր աաքէ-րինին սէօղլանիւ տինլէմէմիշ իտի:

Ժէն. Ֆիչէֆ վաթանընա սօն խըզմէթի Պուքրէշտէ իֆա էյլէմիշ տիր, Տր. Տիլօն պու պապտէ շէօյլէ սէօյլէյօր: «Հիշ պիր քիմսէ անըն կէօրտիւլիւ խըզմէթի կէօրէմէզ իտի, միւմաիլէյի քէնտի գուվլէթի շախսիյէթի իլէ Բումանիա գրալընտան պաշլայըպ էն ատի քեաթիպէ գատար թէէտիր էյլէտի, օ պիր նա մուպու դանրիմանա եազըշըր սուրէթտէ էմի ի վազըլէրի կէօրիւպ անլէրի տէրնալ ճիտտիյէթի իլէ գապուլ էյլէտի: Միւքիալէմէտի աճայըպ, թէֆէքքիւրաթը դայէթ ալի օլուպ, հիսսիյաթա միւրաճաաթ էթմէքտէն իսէ տաիմա ազըլ սէլիմ վէ րաճօնա գուվլէթ վէրիւր վէ օլ գուվլէթի շախսիյէթ վէ իրաաէթ՝ դարուրիյէթ հուգուրուտա տէրնալ թէպլիմ օլուր: Տիւնեա հալա ժէնէրալ Ֆիչէֆի թանըմամը տըր, լաքին հալ ու քէյֆիյէթլէր միւսաաաէ էտէր էթմէզ տիւնեա անը Պուլղարիանըն խէլաաքեարը հայինտէ կէօրէճէք վէ անըն քէօրէր տիյարընտա թէք կէօղլիւ պիր գլաղուզ տէյիլ հազիգաթէն պէօյիւք պիր ատէմ օլտուղուտու անլայաճազ տըր:»

Ա. Ս. ՆՍ.Գ.Գ.Ա.ՇԵՍԱՆ

ԱՀՎԱԼ Ը ՀԱՋՐԵՔ

Պալգան տէվլէթլէրինին վէ Թիւրքիանըն կէրէք մուհարէպէ վէ թէպիհաթ իչիւն, կէրէք հօլլար, լիման, շմէնտըֆէրլէր ինչասը եախօտ իսթիգ-րազլարընըն սէնէվի ֆաիզլէրինի թէտիյէ էտէպիլմէք իչիւն փարա իսթիգրազընա մուվաֆ-ֆազ օլաճազլար մը օլմայաճազլար մը մէսէլէտի սիյասէթլէն դայէթ մուհիմ օլտուղու կիպի իգթիսատէն տախի հալը միւլէթիլ պիր մուամմա շէքլինի ալմը տըր: Սիյասէթլէն մուհիմ տիր տէաիք, զիրա էյեր Ֆրանսա վէ Ալմանիա, Գրէօգօ վէ Գրուփ գուսփանիալարը իլէ պէրապէր մուհարիպլէրէ փարա վէ սիլահ վէրմէմիշ օլալարտը, պիրինճի վէ իքինճի Պալգան մուհարէպէտի վազը օլմայաճազտը: Թիւրքիա վէ Եոնանիսթանը գրուազէօր վէ Թօրփիտօլարլա թէճհիզ էթմէք խուսուսընտա Ինկիլթէրա պանքէրլէրինին նէ տէրէճէ մուավէնէթ էթմիշ օլտուղլարընը պուրտա

Թէտգիգ էթմէյէճէյիզ, զիրա փէք օ գատար էնէմմիյէթի հաիզ տէյիլ տիր: Ինկիլիզ սէֆի-նէլէրի օ գատար պէօյիւք պիր շէօհրէթ գա-զանմը տըրլար քի, ինչա ի սէֆալին չիքէթլէրի միւլֆիլա օլտուղլարը մալիւմ օլան տէվլէթլէր իչիւն պիլէ, սէֆինէ իլէրիտէ ինչա օլուտուղուտա մուլլազա փարա թէտարիք էտէրլէր դաննըլա սէֆինէ ինչասընը թէահիւտ էթմէքտէ պուլուտուլարլար: Մամաֆիյի, հաթթա Ֆրանսըզ պանքէրլէրինտէն փէք ֆահիշ ֆաիզ իլէ վէ հիշ տէյիլ Ֆրանսանըն իգրազ էտէճէյի փարանըն նըսֆը մէմլէքէթի թօի վէ թիւֆէնկ հալընտա թէրք էթմէտի շարթըլա պիլէ ազտ օլուտաճազ իսթիգրազլարըն պիր հուտուտու վար տըր: Պու հուտուտ իսէ, կէօսթէրիլէն թէմի-նաթըն դայէթլէ մէշքիւք օլմասը վէ թէպի-հաթ իչիւն վէրիլէճէք իսթիգրազլարըն էվլէլէքի իսթիգրազլարըն թէտիյէտինի տախի թէհիլքէյէ գօյաճազը րատտէյէ կէլմէտի տիր: Ֆրանսըզ պանքէրլէրի վէ տէվաիլ ի սարաֆիյէտի մաթպուաթը իսարէ էթմէքտէ վէ էնպիտէն փարա չէքմէքտէ օ գատար էրպապ վէ մահիր տիրլէր քի, հաթթա հօգարտաքի շարթլար թահ-թընտա պիլէ Ֆրանսանըն փարա իգրազ էթմէյէճէյի սէօյլէմէք տօղրու օլմամազ: Ֆրանսա Բուսիայա փարա իգրազընտա իթիմատ էտէրէք ալտանմատը, զիրա հէր նէ գատար պիր գաշ տէֆա պու իթիմատը պուհրան իչինտէն կէլտի վէ Բուսիա սէնէլէրճէ իսթիգրազըն ֆաիզլինի պիլէ ալմանլար իլէ վէրէպիլաի իսէ տէ, լաքին նիհայէթ թէտիյէ էթաի: Թիւրքիանըն վէ Պալգան տէվլէթլէրինին իգթիսատի ահվալը իսէ միւսթէմնա տըր: Պուլլար մուհարէպէյէ պաշլատըզլարընտա ֆազլա վարիտաթլարը հօզ խի, ֆազլա օլարազ հալընը թօի վէ ճէպիւնէլէրի վար իտի: Մուհարէպէնին գաշա մալ օլտուղու հազգընտա իւշ ֆարզը հիսապ վար տըր: Պիրինճի հիսապա կէօրէ մէսարիֆ պէր վէճհի աթի օլմուշ տըր:

Ինկ. Լիւրասը ֆաիզ ի Սէնէվիտի

Թիւրքիա	25,000,000	1,500,000
Պուլղարիա	20,000,000	1,200,000
Եոնան	12,500,000	750,000
Սէրպիա	12,500,000	750,000

Եէքիւն 70,000,000 4,200,000

Տիկէր հիսապ, Տէյիլ Թէյիկրաֆըն Փարիզ մուխապիլի թարաֆընտան վէրիլյօր, անճազ պուտա մապթուլ վէ մէճրուլարըն սայըսը ազ

կէօսթէրիւմիշ օլտուղու հալտէ, մէսարիֆ տէ
ղայէթ չօդ կէօսթէրիւմիշ տիր, պու հիսապա
կէօրէ

Մագթուլ վէ մէճրուհ Մէսարիֆ Ինկ. լիր.

Պուլղարիա	140,000	90,000,000
Թիւրքիա	100,000	80,000,000
Սէրպիա	70,000	50,000,000
Եռուսան	30,000	20,000,000
Գարատաղ	8,000	800,000

Ենթին 348,000 245,800,000

Անճագ պու սօն մէսարիֆ հիսապընտա
քէօփրիւ, չըմէնտրֆէր, պինա վէ շէհրլէրէ Իյ-
րաս օլունան զարարլար տախիլ տիր: Պիր Իւ-
չինճիւ հիսապ իսէ Գօրիէսիօնսանս Տ'Օրիսն
Թարաֆընտան վէրիլիպ մէսարիֆի 100,000,000
Ինկ. լիրասը կէօսթէրիւմիշ: Պունտան պաշղա
թէսլիհաթ վէ ճէպիսանէյի իքմալ էթմէք իչին
պու տէվլէթլէր 160,000,000 Ինկ. լիրասը մէ-
սարիֆաթա կիրմէյէ վէ 9,000,000 լիրա տա
սէնէվի ֆարիզ վէրմէյէ մէճպուր օլաճագլար:
Պինսէն ալէյի Ինկիլթէրլանըն եէնի իսթիզ-
րագլար իչինէ նի՞չին գարըյմատըղընըն սէպէ-
պինի անլաճագ գօլայ տըր: Տիկէր Թարաֆ-
տան Ֆրանսա տախի իգրագ էթմէգսէ Պալգան
Թանվիլաթը տիւչիւպ պիր պուհրան հասըլ օ-
լաճագ: Պաղըլար Թէսլիհաթ իչին օլաճագ
մէսարիֆաթը Թահսիթ էթմէք Թէքիֆին-
տէ պուլունուօլըլարտա տա, պու տա գապիլ ի
Թաթպիգ տէյիլ տիր, զիրա Եռնանիսթան
կէրէք տօնանմա վէ կէրէք օրտուսունու գուվ-
վէթլէշարմէք իչին կէնիշ փրօկրամլար հա-
զըրլամըլ վէ Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրլա տախի
անա մուսալէնէթ էթմէյէ վատ էթմիշ տիրլէր:
Տիկէր Պալգան տէվլէթլէրի տախի ալի հալ-
տա տըրլար:

Նէյշըն

Միւսիքլան էփրօփա. — «Սուլէ ր միւսէլլան»
— Իշթի հալը հազըր տէվլէթլէրին նագարա-
թը — վէ չու մէսմուճ նագարաթ նամը իլէ նէ
գատար Թէսիլարաթ վէ նէ՝ միւզաֆֆէրանէ
իլհագաթ իճրա էտիլմէքտէ տիր: Փարիզին
մալի սէմասը ալթընտա գուտուրղան տէրիտ-
նըն միւսհիշ տաղալարը կիպի կիւրլէյէն Թա-
թիլ ի էշլալ Թէհտիտաթը, սէրմայէտարանըն
Իսթիլալճըլարըն վէ իճթիմաիյունըն պիւթին
հէյէճանլարը, ինսանիյէթ վէ սուլիֆէրվէրանըն

պիւթին փրօթէսթօ վէ շէքվալարը, պիւթին
նիւմայիշլէր, իսթապէթլէր, միթիսիլլէր հէփ
պօշ, նագիլլէ վէ լաշէյ հիւքմիւնտէ...:

1905 Մարտ 21 տէ Ֆրանսատա իւշ սէնէ
ասքէրլիք գանունը իլղա էտիլիշ իքէն,
էննիհայէ 1913 Օգոստոս 7 տէ Լիւքսէնպուրկ
տարայընտա պէթէքրար գապուլ էտիլտի:
Մատտի վէ մանէվի պի հիսապ ֆէսաքեար-
լըզ Թաղամմուն էտէն չու խաթվէ ի Թէտէն-
նիին էսպապը սուալ էտիլսէ, պիւթին սէր-
մայէտար վէ հիւքմուրլար պիլ իթթիֆագ
«սուլի իչին» տէյու ճէվապ վէրէճէլլէր:
Չօղլար Ալմանիանըն Թէվէսսիւնտէն խալֆ
ու Թէլաշա կիրիֆթար օլուր իքէն, Ֆրանսանըն
զապթ ու Թէսիլի հագըրնտաքի խուլիալարը
հագըրնտա, պիլխաստա հիլ պիր Ֆրանսըղ պիր
չէյ հաղմալ: Հէլէ տիւնքի Մարօք մէսէ-
լէսինի վէ եարընքի Սիւրիա ալգուլարընը
վէ տահա սօնրա Չին հագըրնտա Թաղարըղ
ֆիքրլէրինի իֆշայա ճէսարէթ էտէն եօգ
տըր: 1913 փետրուարընտա րէիս ի ճիւմ-
հուր Մ. Բ. Փուանքարէ փարլամէնթօյա Թէվ-
ճի հէյլէմիշ օլտուղու պէյաննամէտէ պէյան
էտիյօր իտի քի. — «Սուլի ու սէլալմէթ» պիր
տէվլէթին արզուը իլէ հասըլ օլամալ: Շօլ
էսկի տարպը մէսէլ՝ պիր Անվիյէր սախնա հար-
պա հազըր օրնպրա անճագ րահսք վէ աւայիշ
իլդրէ եաշայապիլի, պու կիւն մաղիտէ օլ-
տուղունտան փէք զիյաաէ պէօյիք պիր հա-
գիգաթ տըր: Տիկէր Թարաֆտան Մ. ֆօլ
Տումէ «Միլլէթլէրին», հաթթա ինսանիյէթ-
փէրվէր մուհարիպ միլլէթլէրին օրտուլարը
փէք աղ տէֆա մուհարէպէ իլէ մէշղուլ օլուր,
անըն պաշըճա իրզմէթի, խուսուլմէթի զա-
րարսըղ պիր հալա վազ վէ հըրս ու շանը զապթ
էտիպ Թէճրիպլէրի մէն իչին ույանըղ պու-
լունմագ տըր: Գուլվէթլի պիր օրտու, իշթէ
սուլի ու սէլալմէթին հէկհանէ քհաֆիլի» տէ-
յու միւթալաաթտա պուլունտուլար: Ճէնէրալ
ֆօ իսէ փարլամէնթօտա, միւտտէթ ի ասքէ-
րիյէն 3 սէնէ օլմասընը միւտաֆաա էտէր
իքէն, «Ֆրանսա էսասէն սուլիֆէրվէր տիր:
Ֆրանսա հիւրիյէթ ի քիտմիլէ իլէ հաշմագ
արզու էտէր: վէ իշթէ անըն իչին տէ Ալմա-
նիանըն իսլալ էթմիշ օլտուղու միւլաղէնէլի
խաթէ էթմէք լաղըմ տըր. անճագ անընլա Ֆրան-
սա պէգասընը Թէէմին էտէճէք պիր սուլհա մա-
լիք օլապիլիլի» տէմիշ տիր: Վաղըա չու տըր
քի, Ալմանիանըն 1913 տէ իթմամ իլէ նէշը

էթտիյի ասքէրի նիզամնամէսի վազըւարա
 եէնի պիր րէվիշ վէրմիշ վէ Ծրանսա տախի
 անա պիգայտ պուլունմամըշ տըր : 1913 Յու-
 նիս 30 նիզամնամէսի մուճէպինճէ Ալմանիա-
 նրն սուլ՝ զէմանընտա ասքէրինին սայըսը
 876,000 վէ միւսթահֆըղարընքի իսէ հէր սէ-
 նէ 63,000 տըրթմազ իւզրէ 370,000է իպլազ է-
 տիլմիշ տիր : Ալմանիանըն 876,000տէն իպա-
 րէթ օլան շու տէհշէթլի գուվվէթինէ զարշը
 Ծրանսա էսլի ասքէրի նիզամնամէսի միւճէ-
 պինճէ անճազ 566,000տէն իպարէթ պիր գուվ-
 վէթ չըգարապիլիր իքէն եէնի նիզամնամէ
 մուճէպինճէ 746,000տէն իպարէթ պիր գուվ-
 վէթ չըգարապիլէճէք տիր : Պէշլէճէ իքի
 գոմշու տէվէթլէր արասընտա միւվազէնէ
 հասըլ օլապիլէճէք տիր : 1913 Օգոս . 7 նի-
 զամնամէսի Ծրանսա գանոնը ասքէրիսինտէ
 3 պէլլի թէպտիլաթ մէյտանա կէթլիրմիշ տիր :
 1. 1905 Մարտ 21 նիզամնամէսի մուճէպինճէ
 միւստէթ ի ասքէրիյէ 25 սէնէ իքէն եէնի նի-
 զամնամէ անը 28է թէրֆի էյլէտի : 2. Եէնի
 նիզամնամէ մուճէպինճէ պիւթին Ծրանսըղար
 պիլաֆարգ 28 սէնէ օլան միւստէթ ի ասքէ-
 րիյէյի իճըայա մէճպուր օլաճազլար : 3. Թէ-
 չէքիւլաթը ասքէրիյէճէ օլան եէնիլիք , եանի
 պուհտան պէշլէ 21 հաշընը իթմամ էթմիշ օ-
 լան տէյիլ , իլլա 20 հաշընը իթմամ էթ-
 միշ օլան Ծրանսըղըն ասքէր արնաճաղը
 տըր : Պու սոն նոզթա հագընտա փէք չօզ
 թէնգիտաթ օլմուշ իսէ տէ վազլի դա-
 նուն խուսուսա Մ . Լուի Պարթու վէ հարպիյէ
 նազըրը Մ . Էթքէն հալը իւզրէ գալմասընը
 թասվիպ էթմիշլէր տիր : Մէգքիւր եէնի նի-
 զամնամէյի իճթիմաի նոզթաճան թէնգիտ է-
 տէնլէրէ կէլինճէ , միւտաֆիլէր տէյօրլար քի
 «Մէգքիւր եէնի նիզամնամէյին Ծրանսըղ կէնճ-
 լէրինի 20 հաշընտա օրտույա իսխալ էթմէսի
 փէք միւնասիպ տիր , զիրա կէնճ 3 սէնէ աս-
 քէրլիք էթտիքտէն սօնրա 23 հաշընտա ավ-
 տէթ էտէրէք միւսթապիլէրին թէէմլին իչին
 չալըմաղա տահա չօզ վազթ պուլաճազ տըր :
 Մըհէթ նոզթա ի նաղարընա կէլինտիքտէ ,
 պուստա տա պիր մահզուր հօգ տըր , չինքի
 զապիլէրին վէ տօգթօրլարըն չէհատէթի
 կէօսթէրլար քի Ծրանսըղար 20 հաշընտա
 ասքէրլիյէ տայանապիլիրլէր : Մէգքիւր եէնի
 նիզամնամէ իքի պէլլի մէսարիֆ գափուսը տ-
 չըյօր : (1) Մէնէվի ֆազլա մէսարիֆ , (2) պիր
 թազըմմիւհսսէսէլէր իչին էտիլէճէք մէսարիֆ :

Պիրինճի մէսարիֆ իչին պիւտճէյէ 258 միլիօն
 սէնէվի զամմ էտիլէճէք , իքինճիսի իչին
 իսէ պիր տէֆա իչին 720--730 միլիօն ֆրանք
 լազըմ օլաճազ տըր : Լաքին պու պիր միլիարա
 եագըն մէսարիֆի վէ հէր սէնէ 260 միլիօն
 զամմը քի՞մ վէրէճէք — էհալի . . . նէ՞րէտէն վէ
 նէ՞ իչին վէրէճէք -- ալնընըն թէրի իլէ գա-
 զանմըլ օլտուղու փարասան . . . վէ սուլ՝ իչին
 վէրէճէք!!!

Շանք

ԲԱՐՍԵՂ ՇԱՀՊԱՉ

Թումա — Ազ ճեհիզ գանալը. — Պուլղար-Սըրպ
 միւսալահասը , Թունա-Ագտէնիզ գանալընըն
 միւսթապիլի հագընտա փէք պէշլիւք իւ-
 միւտէր պախշ էթմէքտէ տիր : Մէգքիւր դա-
 նալ Պալթիք վէ չէմալ տէնիլինի , Բօն , Էլպա
 Օտէր , Թունա , Մարալա վէ վարտար ըրմազ-
 լարը վասըթասը իլէ Պահըր Սէֆիտէ բապթ
 էտէճէք տիր : Զաթէն տէօրթ սէնէ էվլէլ ,
 Սըրպիտա պուլունան Մարալա ըրմազընը
 վարտար իլէ բապթա փրէնա Լազարօվիչ պիր
 թէչէպպիւս էյլէմիշ իտի : Մէգքիւր թէչէպ-
 պիւստէ պաշ մագսէտ Սըրպիանըն իգթիսատի
 աշվալընը իլէրֆի վէ Ավսթրիա-Մաճարիսթան
 թէէսիլինտէն ազատ էթմէք իտի : Լաքին
 Թիւրք-Պալղան մուհարէպէսի վէ Պալղան
 միւթթէֆիլլէր մուհարէպէսի՝ պու թէչէպ-
 պիւսին ֆիլիլէ իսրաճընա մանի օլմուշլար տըր :
 Սըրպ վարտար վատիսինէ մալիք օլսա Սէլա-
 նիք վէ Թունա արասընտա մէգքիւր գանալը
 տէրհալ հափըպ մէյտանա կէթլիրէպիլիր : Պէլի-
 րատ տար իւլ ֆինուն փրօֆէսօրը Սթամէնքօ-
 վիլ ըրյասէթի թահթընտա միւհէնտիսյէր վար-
 տար իլէ Մարալա արասընտա հաֆը էտիլէ-
 ճէք 382 միլ ուզոնընղոնտա գանալ իչին
 13 միլիօն լիրա մէսարիֆ հիսապ էթմիշլէր
 տիր : Տէնիլիյօր քի սէնէտէ 4,000,000 թօնէ-
 լաթօ էչեա նազլ էտիլէճէք օլսա ազ պիր զէ-
 մանտա մէսարիֆ չըգապիլէճէք տիր : Մէգ-
 քիւր գանալըն ինչասը՝ Համպուրկ , Անթվերփի ,
 Բօթէրտամ , Պրիմէն , Սթէթին կիպի Պալթիք
 վէ Շէմալ տէնիլի իսկէլէլէրի իլէ թիճարէթի
 թէսիլ էտէճէք , վէ պու գանալ Ճիպրալթար
 թարիգինտէն 1500 միլ գըսա օլտուղտան մա-
 տա Դարա տէնիլին ֆուրթունալարընտան
 տախի թիւճարլար ազատ օլաճազլար տըր :
 Պունտան պաշգա գանալըն հաֆը , գարա
 տախիլինտէ ուզոնճա պիր սու թարիգի հու-

սուլա կէթիրէճէք տիր: Շէօյլէ քի թունա իւշ ճիհէթտէն րապթ էտիրիպ իւշ դանալ սիսթէմի մէյտանա կէլէճէք տիր: Թունա-Օտէր, Թունա-Մօլտօ-Էլպա վէ Թունա-Րօն դանալը: Մէզ-քիւր դանալ իթմամ էտիրէպիրսէ պիւթիւն էվրօփանըն պիր գալ վաթանփէրվէր Սըրպա միննէթտար պուլունաճաղը փէք աչիքեար տըր:

Պուղարարըն սեվիյի ի մեհեհիյիսի.— Հա-տիսաթ ը ախիրէյի րէյ իւլ այն միւշահէտէ էթ-միշ օլմամ հասէպիյլէ, տէօրթ պուլուգ միլիօն-լըգ պու քիւլիւք լաքին դայրէթլի միլլէթտէ, սօն պէտպախթլըգլարընա լաղմէն հալա մէվ-ճուտ օլան տինճ վէ իշթանլը հայաթը կէօս-թէրմէք իսթէրիմ: Էվրօփայա սէյյահաթ էտէն-լէր, եախօտ պէրա ի մաւլահաթ Պուլղարիայա կիտէնլէր, անըն իտարի, իգթիսատի, ասքէրի վէ զըրրաի պիւ ճիւմլէ թէրթիպաթընա վէ մէ-զիյէթլէրինէ վաղըթ տըրլար: Պէն պունլար-տան պահս էթմէյիպ տահա զիյատէ սօն իքի մուհարէպէլէր էսնաւընտաքի վաղիյէթտէն պահս էտէճէյիմ վէ էմինիմ քի եաշամագ իս-թէյէն քիւլիւք միլլէթլէր իչիւն օնտա փէք միւֆիտ վէ իպրէթամիլ տէրսլէր մէվճուտ տըր: Հէր շէյտէն էվլէլ չուրասընը պիւմէք լաղըմ տըր քի Պուլղար վագարը, ասքին իւլ միւղաճ վէ հիսսիյաթընը զապթ վէ իտարէ էտէն պիր միլլէթ տիր: Եունանլար կիպի, քէնտի շէճաաթլարընտան վէ եախօտ դազան-տըղլարը ֆիթուհաթտան չօգ պահս էթմէյիպ, օնու պաշգալարընն սէօյլէմէսինի իսթէրլէր վէ քէնտիլէրի գալպէն սէվինիլէր: Գըրգ Գիլիսէ, էտիրնէ, Տէտէ Ագաճ վէ Կիւմիւլճիհէնին դապթ օլունտուղու սըրալարտա, պիղ թիւրքիալըլա-րըն պու կիպի հագիգաթէն տէյէրլի օլան գէ-մանտա տէյիլ, պէլքի մուվաֆֆադիյէթին գաիֆ պիր շէօլէսինի պիլէ կէօրտիւլիմիւղտէ եափ-մագ ատէթիտէ պուլունտուղումը մէճնունա-նէ նիւմայիլէրին հիշ պիրինի կէօրմէտիմ: Պիր ֆիլթուհաթ խապէրի ալընտըղընտա, Պուլղար թալէպէսինին եափտըղը եէկիանէ վաթանփէր-վէրանէ նիւմայիլի, պէօյիւք պիր ալայ թէշ-քիլիլէ միլլի թէրէնիւմլէր սէօյլէյէրէք շէհրին էթրաֆընը տէվր վէթմէքտէն իպարէթ օլուր իտի: Էօյլէ հէրարէթլի նուլթղար, ալգըլար, խարիգ իւլ ատէ հէյէճան, տիւշմէնէ խիթապէն թահգիրամիլ սէօզլէրտէ պուլունմագ պուն-

լարըն հիշ պիրինի Պուլղար միլլէթինին վէ ասքէրինին մուհարէպէ հայաթընտա կէօրիւ-մէմիշ տիր: Էճէպի մէնպալարտան իշաէ օլու-նան եալան վէ խասըմանէ չախալարա վէ տիւգ-մէ արաճիֆէ րաղմէն, Պուլղար ասքէրի սընֆը թիւրք էսիրլէրիլէ դայէթ նէճիպանէ վէ ասի-լանէ մուամէլէ էյլէտի, անճագ պաղը թիւրք զապիթլէրինին սիյրէթ սահիպի օլմատըղլարը, կիլլիճէ թիւրքիատաքի տօսթլարընա իիպա-րաթտա պուլունտուղլարը անլաշըլտըղընտա, թապիի պիր ալ ֆարղը մուամէլէյէ մարուղ օլտուլար: Պունտան սօնրա չօգլարը գընլա-լարտա վէ խանլարտա նէզարէթ ալթընա ա-լընմագլա պէրապէր, էվլէլէճէ թային օլունան 12, 18, 20, 30 ձրանսըղ լիւրասը այլըղլարը քէմաֆիէսսապըգ վէրիմէքտէ տէվամ օլու-նուպ եինէ փէք րահաթ պիր էօմր կէչիւմէլէրի թէմին օլունտու: Թիւրք-Պուլղար մուհարէպէ-սինտէ էն զիյատէ սէֆալէթ չէքէն դապիթլէր-տէն զիյատէ ասի նէֆէրլէր օլմուշ սըրլար: Զա-վալը թիւրք ասքէրլէր! Իւսթլէրի պաշլարը եըրթըգ, այագ գապլարը էսկիմիշ, չարըղլարը տէլինմիշ օլարագ սապահտան ագչամա գատար սօղաղլարտա տօլաշըրլար վէ իշմէք իչիւն եէրէ աթըլան սիկարա ուճլարընը թօիլարլար իտի: Թուրքօ-Պուլղար մուհարէպէսինտէն սօնրա միւթթէֆիգլէր արասընտաքի մուհարէպէ էս-նասընտա Պուլղար միլլէթինին իպրաղ էթտիյի մէթանէթ վէ մուվաֆֆագաթ րուհու հագի-գաթէն շայանը հայրէթ տիր: Խայալ էտինիլ քի, հէր կիւն պէշ ալթը թրէն հարալը կէլի-յօր, դաղէթալար Բումէն վէ թիւրք ասքէր-լէրինին իլէրիլէտիքլէրինի խապէր վէրիյօրլար, գօլէրա ճէնուպի հուտուտտա տէօրթ թարաֆա էօլիւմ սաշըյօր, մուհարէպէ մէյտանընտան կէլէն խապէրլէր միւսաիտ տէյիլլէր վէ շու հալ ու քէյֆիյէթ ալթընտա Պուլղար ճէսուր միլլէթի հիշ պիր քէտէր եա թէլաշ իմարէլի կէօսթէրմէյօր, խասթալարը զիյարէթ էտիյօր, եարալըլըլարը գայըրըյօր վէ եէնի ասքէրլէրի պիր գահրիմանա եաղըշըր սապր իլէ մէյտանը մուհարէպէյէ Էօյլայօր: Միւղայագա սաաթլա-րընտա թէլաշ վէ հէյէճանա տիւլմէյիպ տէմիր կիպի տայանմագը վէ մուվաֆֆագիյէթ գէ-մանլարընտա փարլաղ սիթայիլէրտէն սէրմէսթ օլմամաղը պիլէն պիր միլլէթ, միւմքիւն մի տիր քի պիրտէն պիրէ սուգուլթ էթսին վէ աղ վաղթտան էսկի զիհայաթ գուվվէթինի կէրի էլտէ էթմէսին:

Ագաստահւրս

Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՄԱՌԻՍԱՊԵՐԱԹ

ՐԸԳԳԷԹ ՏԷՑԻԼ ԹԱԳՏԻՐ ԳԱԶԱՆԱԼԸՄ

Պիւթիւն սիւնեատա պու կիւն միւլէ ի սաի-
րէնին նազար Ը տիգգաթընը ճէլպ էտէն միւ-
լէթ էրմէնիւէր տիր: Սիյասի ատէմլէրտէն
մատա, Ամէրիգա վէ էվրօփատա փէք չօգ
էրմէնիփէրվէրլէր մէվճուտ սըրլար: Անլէր կէ-
րէք գալէմ իլէ վէ կէրէք լիսանէն էրմէնիւէր
լէյնիստէ հազմադտա վէ սէօյլէմէքտէ տիրլէր:
Տիւչար Ը ֆէլաքէթ օլմուչ, թէատտի կէօր-
միւլ օլան էրմէնիւէր պու կիպի պէօյիւք ին-
սանիյէթփէրվէրլէր իլէ թէսէլի օլապիլիլլէր:
Լաքին անլէրին պիզէ կէօսթէրմիլ օլտուղու
թէվէճճիւհ հազգընտա պիրազ տէրինճէ տիւ-
չիւնտիւյիւմլէրտէ, չօգ մէմնուն գալմայըդ: Նէ՞
տիր աճէպա սէպէպի քի էվրօփա վէ Ամէրի-
գատա պուլունան ինսանիյէթփէրվէր ատէմլէր
պիզիմ լէյնիմիլտէ հազըպ պէօյլէյօրլար, պի-
զիմ իչիւն վազթլարընը սարֆ էտիյօրլար:
Պէնճէ պու սէպէպ վէ սաիզէ, թէրահիւմ վէ
րըգգէթ հիսսի տիր: Սէնէլէրտէն պէրու
թէարրուղա, թէատտիյէ վէ թէզալիւմէ տիւ-
չար օլմուլ օլան պու միլլէթէ րըգգէթ էտի-
յօրլար, աճըյօրլար: Պիզէ թէրահիւմ էտիյօր-
լար չիւնքի գօյունլար կիպի քէսիլմիլ, իզլալ
էտիլիպ մէթրուք պրազըլմըչ, սահիպսիզ վէ
փէրիլան օլմուլըչ: Իչտէ չու ահվալ օ պէօ-
յիւք ինսանիյէթփէրվէրլէր չու սէօղիւ սէօյ-
լէտիյօր: «Պիչարէ միլլէթ, չու փէրիլան միլ-
լէթէ պիր շէյ հափամա՞ղմըլըչ»

Շու թէրահիւմ վէ րըգգէթի թագտիր ու
թահսին էտէրիզ: Լաքին պիզիմ իչիւն ար-
զուլանաճազ պիր շէ՞յ մի տիր: Պէն էճնէպի-
լէրին էրմէնիլէրէ թէրահիւմ էթմէսինի կէօր-
մէք իսթէմէմ, չիւնքի սահիպ ի շէրէֆ ու հայ-
սիյէթ հիչ պիր ֆէրտ պիր պաշգասընըն քէն-
տինէ թէրահիւմ էթտիյինի ասլա կէօրմէք
իսթէմէզ, Պաշգասընըն մէրհամէթինի ույան-
տըրան վէ սըրֆ անըն իլէ գանի օլան պիր
ֆէրտին նէ քէնտի քէնտինէ նէ տէ միլլէթինէ
պիր մէնֆաաթըն հօգ տըր: Վէ էյէր պիզ տէ
միլլէթճէ էվրօփանըն վէ Ամէրիգանըն պիզէ
թէրահիւմ էթմէսի իլէ իքթիֆա էտէճէք իսէք
պիզիմ տէ միլլէթ հալընտա պիր գըյմէթիմիզ
հօգ տըր: Պէնիմ արզուլ էրմէնիլէրին մու-
ճիպ ի թէրահիւմ օլմասը տէյիլ իլլա մուճիպի
իսթիղրապ վէ թէաճճիւպ օլմասը տըր: էվվէթ,

էճնէպիլէր պիզէ թէրահիւմ տէյիլ թէաճճիւպ
էթմէլիլէր: Աճէպա էճնէպիլէրին թէաճճիւպիւ-
նիւ, հայրէթինի ույանտըրաճազ պիր սըֆէթէ
պիր իսթիտատա մալի՞քմիլիզ: Պիզտէ պիր
թագըմ իսթիտատ վար տըր քի անլէր պիզէ
միլլէթլէր արասընտա, մէտէնիյէթ սահէսինտէ
պիր եէր թուլթաճազ գատար էհէմիլլէթի հաիզ
տիր:

Էրմէնի միլլէթի կէրէք իլմտէ վէ կէրէք
ֆինուն Ը զարիֆէտէ, կէրէք էտէպիլյաթտա
քէնտի պէքհասընը իսթիտատընը կէօսթէրէ-
պիլմիլ տիր: Այվազուվսկիլէրիմիզ, Լօրիս Մէլի-
քօֆլարըմըչ, Նորատունկհանլարըմըչ վէ Նու-
պար փաշալարըմըչ պու կիւն տիւնեա միւվա-
ճէէսինտէ թագտիրլէրէ մաղհար օլան զաթլար
տըր: Ֆարգըլ սաիրէլլէրտէ ատէմ էթիչտիր-
միլ օլան պու միլլէթ՞ էճնէպիլլէրին մաղհար Ը
իսթիղրապ ու թէաճճիւպիւ օլմազ լազըմ
տըր: Լաքին կէչմիլտէ պէօյիւք ատէմլէրէ մա-
լիքիյէթիմիզ իքթիֆա էթմէզ, տահա զիյատէ
պիր զէքիա կէօսթէրմէմիզ իճապ էտէր: Պա-
զէն էվրօփա վէ Ամէրիգալը միւլէլիֆլէրին
հազգընտա հազմըչ օլտուղլարըն էսէրլէրի օ-
գուլմուլըմ, քեաշքի պիւթիւն միլլէթիմիզ պէ-
տէնէն օ սիթալիլլէրէ, օ փէսէնտլէրէ նաիլ
օլսալար:

Շու վագթտա, էճնէպիլլէրին պիզիմլէ մէչ-
ղուլ օլտուղու պիր զէմանտա, պիզիմ շէրէֆ
ու հայսիյէթիմիզի տահա եիւքսէք թուլթա-
րազ անլէրին րըգգէթինի տէյիլ, թագտիրաթը-
նը գազանալըմ: Պիր միլլէթ հալընտա տօղրու,
ալիճէնապ, ֆէտաքեար օլալըմ: Շէօլլէ քի
կլատըսթօնլարըն, Պրայսնլարըն, Տընի Գօչէն-
լէրին վէ սաիր էրմէնիլէրլէրլէրին թէվէճ-
ճիւհիւնիւ զալպ էթմէյէլիմ: Պունուն իչիւն տէ
մէպտէմիզ էճնէպիլլէրին րըգգէթինտէն զիյատէ
փէսէնտ: հիւրմէթինի ճէլպ էթմէք օլմալը
տըր:

Կոչնակ

ՅՈՎ. Ս. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ՄԱՐԱՇՏԱՆ ՄԷՔԹՈՒՊ

ՓՐՈՅ. Ս. ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ

Ինսան կէօրտիւյիւնիւ նազլ էյլէմէք իս-
թէր, ալէլ խուսուս մուճիպ ի քէտէր իսէ
տէրտինի սէօյլէյէճէք ատէմ արար: Մարաշ-
տա իլք կէօզէ չարփան շէյ՝ էհալինին սէֆա-
լէթի տիր: 1895 վագաասընտան պէրու պու
չէհրին սէրվէթ վէ թիճարէթի կիթտիքճէ թէ-

տէննի էթմէքտէ խտի։ Արա սըրա վուգուա կէլէն վագըալարըն ինդիմամըլա սէֆալէթ տէրէճէ ի քիսվայա չըգմըլ տըր։ Կէլէն սէնէ մութասարըրըֆը սապըղըն ինթիմամը վէ խայլը մէսարիֆ իլէ ինչա օլունմուշ օլան Ագ Սուըրմաղընըն քէօփրիւսիւ թախրիպ էտիլմիշ։ Ագ սօնրա տա շէհրին պիր սաաթ պուաը մէսաֆէսինտէ վագը էր քէնէղ չայընըն իւզէրինտէքի քէօփրիւ տախի խարապ էտիլմիշ։ Հէր իքիսինտէ տէ միւթէճավուգլար փէնչէ ի ճէգայա թէսլիմ օլունմայըպ ճիւրմ ու ճինայէթ թէզայլիւտ էյլէմիշ։ Պաղ տամլարը ինրազ էտիլիպ ճէհրի վէ ֆըստըգ աղաճլարը քէսիլմիշ։ Միւթէճասըրլարա կէօսթէրիլէն միւսամէհա իւզէրինէ շէհր ատէթա թահթը մուհասէրէտէ օլան պիր շէհրին հալինի քէսպ էյլէմիշ տիր։ Այնթապ, իսկէնտէրուն, Ատանա, Գայսէրի վէ Ալպուսթան հոլլարը հայտուտ պէօլիւքլէրի վէ գէթթա ի թարիղլէր իլէ մահտուր օլուպ, քիմտէ հօլճուղուգ էտէմէյօր, իտխալաթ վէ իխրաճաթ գաթ օլունմուշ տըր։ Պիր գաչ հաֆթա էվվէլ Կէօքսինէ կիտէն քհարպան վուրուտու, չօգ կէչմէղտէն Գայսէրիլէ կիթմէքտէ օլան ուլու քհարպան սօյուլուտու, ուֆազ թէֆէք զիյանլարտան մոտա պիր էրմէնի թաճիրի եիրմի պիր պին զուրուչսուգ պիր զիյանա տիւչար օլուտու։ Պիր էրմէնի ժանտարմա իլէ պիր տէ իսլամ գաթլ օլունտուլար։ Պունը տա միւթէազըպ իսքէնտէրունա ազիմէթ էթմէքտէ օլան քհարպան վուրուտու, հէր սապան հօլլարտա եէնի եէնի վուգուաթ խապէրլէրի էքսիք օլմայօր, միւթէճասըրլար արանըլմայօր, թազիպ օլունտա տա պուլունմայօրլար։ Շայէտ պուլունսալար պիլէ իսպաթ օլմասըղը իչին միւթէճասըրա եէմին թէքլիֆ օլունույօր, օ տա՝ «վալլահ», «պիլլահ», «գարա թիլլահ»ը չէօքտիւրիւպ հայտուտ գաթիլ թէպրիլէ էտիյօր, մաղտուր վէ մաղլում հազգսըղ չըգըյօր։ Գանուն էյի, նիզամ կիւզէլ վէ շէրիաթ քէրիմ, լաքին նիզամ վէ շէրիաթըն արգասընտա աճիւմ հօգ տըր։ Տէվրի իսթիպտատտա մէմուրլար էլիլէթ վէ լիյազաթա մէպնի տէյիլ, իրթիքիսպ վէ ինթիսապա միւպթէնի օլարազ կէօսթէրիլի իտի։ Իսապէթէն, պաղէն էյի վէ ատալէթչուար մէմուրլար գուհուր էտէր իտի։ Իտարէ ի մէչրութիլէթէ մախսուս լիյազաթսըղլար ինթիսապ օլունուպ սէվգ օլունույօր աէյէմէյօրում, լաքին պու աշվալըն տա հիքմէթինի քէստիրէմէյօրում։

Իշթէ պու աշվալ նէթիճէսի օլարազ գաթէն սազիթ իւլ հարէքէ օլան ախպ ու իթանըն իզմիհլալա ուղրայաճաղը, սէֆալէթ վէ փէրիշանիլէթին գաթ էնտէր գաթ արթաճաղը թապիի իքէն պիր տէ հիւքիւմէթ ի մահալլիլէնին հայվան տէվչիւրմէսի իւսթէ կէլտի։ Ասքէր, ժանտարմա չարչույա վէ մահալլէ արալարնա տաղըլըպ, պուլուգլարը հայվանաթը պին պաչընըն հուգուրունա ճէլպ էյլէտիլէր վէ պէտէլինէ պիր քհաղըտ վէրտիլէր։ Պաղէն հալրուսը արգասընտա պիր գըսրազ ալընըպ, հալրուսը սահիպինէ թէյրիմ օլունուր։ Հայվան, սիւտին թէրաքիւմիւնտէն սանճըյա տիւչար օլունա սաղմազ մէճպուրիլէթի հասըլ օլուր։ Պու կիպի վուգուաթը իչիտէն հայվանաթ էսհապը, հայվանլարընը հաաղարը չըգարմամաղա վէ հա տա պիր հօլ իլէ գաչըրմաղա պաչարլար, հիւքիւմէթ ի մահալլիլէ հայվան ոահիպլէրինի հապսա իլգա էտէր։ Էրգազըն՝ գարիլէ, գասապա վէ խարմանլարտան շէհրէ նազլ օլունաճաղը պիր մէվսիմ օլտուգունտան հայվան էլէ կէչմէղ, գախիլէ մէյտանլարտա չիւրիւմէյէ թէքը օլունուր, տախիլ ի շէհրտէ էրգազ, էմթաա վէ էչիանըն ֆիյաթլարը գապարըր, ախպ ու իթա հարաքէթտէն պիւսպիւթին սագիթ օլուր, փէրիշանիլէթ փէրիշանիլէթ իւզէրինէ իւսվէ օլունուր, սէֆիլ էհալի, հարտըմճըլարը Ալլահ օլունու։

Վեհալիառ կաթադիկուս էֆ. կէլէն հաֆթա Մարաչը զիյարէթ պուլուրուտուլար, միւչարիլէյի պէօյիւք պիր իզտինամ իսթիգալ էյլէյիպ՝ 20 տադիգէլիք պիր մէսաֆէսէն ինտան ազընթըսը օրթասընտան կէչիլիպ ինթիֆալաթը ազիմէ իլէ շէհրէ գապուլ էյլէտիլէր։ Վեհ հազրէթլէրինին օլ կիրակի ֆրօթէսթան պիրինճի քիլիստէ վազ վէրմէսի ֆէվգէլատէ խօշ վէ շայանը էհէմմիլէթ պիր վաղըա օլմուշ տըր։ Գիլիսա չանտան պիր սաաթ էվվէլ խընճա խընճ էհալի իլէ տուլմուշ օլուպ Ս. Պաթոդիկուս հազրէթլէրի մայէթինտէ եէտի քահանայ վէ տէօրթ վարդապետ օլարազ թէչրիֆ պուլուրտուլար վէ մինպէրտէ թէտաբիք օլունմուշ քիւրսիւ ի մախսուսա գուուտ էյլէտիլէր։ Գիլիսա՝ գալապալըղը իսթիպապ քհաֆի օլմալըպ պէօյիւք գափու աչըլտը։ Հալլը տիվալընա գատար օլան մէսաֆէ վէ փէնչէրէլէր տախի տուտու իսէ տէ, եինէ իքթիֆա էթմէտի։ Խըղմէթ, Վեր. Ա. Յարութիւնեանըն

Երմեանի՝ Բիթապը Շերիֆտէն իքնին մէջ-
մուրը գրաւածը վէ Երմեանի՝ լիսանաւ արգ
էյլէտիյի փէք միւլէսսիւր վէ Կերմիյէթլի տուա-
սը վէ գաւորն վէ երքէքլէթտէն միւլէքքէպ
խանէնտէկեան հէյէթիւնին մուսիգա իլէթէրէն-
նիւմ էյլէտիյի Երմեանի՝ իլանի իլէ պէա էյլէ-
տի : Վեր Ահարօն էֆ . Շիրաճիկան Վեհափառ
Կաթիղիկոս իֆ . հաղրէթլէրիւնի պիր լիսանը
հիւրմէթ պէյանլէ թալթիֆ էյլէյիպ պու-
րատա սէյլէմէյէ րադի օլարապ թէշրիֆ պու-
յուրտըզլարընտան օլարապ ումում փթթէս-
թան ճէմիյէթլէրի նամընա պէյանը չիւքրա-
նիյէթ էյլէտի : Խըզմէթի միւլթէպըպ մէքթէպ
սալօնուտա պիր քէսմի գապուլ իճրա օլուն-
տուգատան սօնրա Վեհափառ միւֆարապթ էյ-
լէտի , լաքին պրազտըղը թէշտիւրի րուհանի
պապի գալար : Միւլարիլէյիւն վաղը աթի իւզ-
զիքր տիր :

«Շնորհալի պիր տուաւորնտա լեա Բապպ,
պիղէ իշլէմէք , սէյլէմէք , վէ հաշամապ պա-
պընտա սէնին տէվամի նիմէթիւնի ինտան պու-
յուր՝ տէյու Ալլահա արգը նիյազ էյլէմիշ
տիր : Պիզ հէր զէման օլտուղունտան զիյատէ
հալը հազըրտա պու տուալը արգ էյլէմէք
մէճպուրիյէթի թանթընտա իզ , պիլխասսա
պու կիպի պիր էյամտա ասըլ միւլթամ օլտու-
ղունտազ հիքմէթ հագիգի իթթիհատ վէ ու-
խուվլէթ մէպտէսինէ կէօրէ հաշամապ տըր :
Պէլքի չօզլարընա կաթողիկոսը փրօ . մինպէ-
րինտէ կէօրմէք մէմուլին զայրի վէ մուճիպի
հայրէթ պիր չէյ կէօրիւնիւր , լաքին նի՛չիւն
պէօյլէ օլտուն : Կաթողիկոս Երմէնի գալմը-
նըն րուհանի փէտէրի տէյի՛լ մի , վէ փրօ-
թէսթանլար Երմէնի տէյի՛լ մի տիրէր : Շու
կէօրտիւլիւնիւզ իղտիհամ (փրօթէսթանլարը
իմա էտէրէք) քէնտիլէրէ «Բողոքական» վէ
«Աւետարանական» միսիլու իքի սըֆէթլէրի
միւնհասըր գըլըլար , անլէր պու իքի էֆտաֆը
տախի պիղտէն ախը ու իղթիպա էթմիշ
տիրէր : Փրօթէսթանլար 1658ը տէհրին իս-
լահաթը մէզհէպիյէսինտէ ախլադի ֆէստա
կիւնահա , ինճիլի օլմայան թալիմաթա , քիլի-
սէ ի ումուլիյէնին սու ի իոթիմալաթընա վէ
Փափազիլիյին իտարէ ի իսթիպտատընա գարը
փէրթէսթօ էյլէտիլէր : Լուս . քիլիսէ տախի
մէզքիւր թարիխտէն պին սէնէ էվլէլ պու ա-
վազէ ի րէտաիյէյի րէֆ էյլէտի : Շէօյլէ քի
Փրօթէսթօ էյլէմէք նօզթասընտա փրօ . վէ
Լուս . քիլիսէլէր պիր վէ աչնի հէմ միւր-

քիլիսէ տիրէր վէ պու ճէլիլ մազսէտտէ պի-
րիպիլիստէն ալըլամազլար :

Լուս . վէ փրօ . քիլիսէլէր Ինճիլի օլմազ
մէպտէսինտէ տախի պիր վէ միւրքիֆիզ տիր-
լէր : Փրօթէսթանլար ինճիլի սէվիպ տնըն է-
սասլարընը վէ թալիմաթլարընը մուհաֆազա
էթմէքտէ վէ անըն ահքեամ ու էվամիլինի
քէնտի հայաթլարընա թաթպիզ գըլմազտա
պէօյիւք զայրէթ վէ ֆաալիյէթ իպրազ էտի-
յօրլար : Լուս . լար տախի տիւնեստա ինճիլի
էն էվլէլ սէվէն վէ անը էն գըյմէթլի ճէվա-
հիր հալինտէ ասըլարըն թէվալիսի վէ չիտ-
տէթլի թէատտի վէ ինգըլապաթը արասընտա
ճանըլլէ վէ մալըյլա մուհաֆազա էթմիշ , վէ
հալա անըն խաթըր իչիւն հէր զիյանա գաթ-
լանմըլ օլան պիր գալմ օլմուշ տըր : Մաթ-
պաա հօգ իքէն հալա կազը , կա հազը , վէ
էլէքթրիք զիյալարը հօգ իքէն՝ գատիմտէ
էճտատըմըզտան հէր պիրի պիր ինճիլէ մալիք
օլտուն տէյու գալէմի ալըպ մում վէ չամըն
ըշըղընտա հաթթալարճա վէ սըլարճա վապթ
վէրէրէք ինճիլի իսթիւնալա էթմիշ , անը սէվ-
միշ , մէշք ու միւլթալաա էթմիշ տիր : Տէմէք
տիր քի Լուս . լար փրօթէսթան օլմազ էսա-
սընտա , վէ ինճիլի օլմազ մէպտէսինտէ պիր
վէ միւլթէֆիզ տիրէր :

Լուս . լար վէ փրօ . լար միլիյէթտէ վէ
գան ալազասընտա տախի պիր օլտուզլարընը
թատրիհէ հաճէթ կէօրմէմ : Իմտի Կաթողիկոս
քէնտի էվաւտընա իսթապ էտիյօր , վէ հու-
ղուր վէ քէլամըլլէ պու պիրլիք վէ իթթի-
հատը թէէքիս էտիյօր : Էֆէնտիմիլ Յիսուս
«Հէր քէս պէնիմ շայիրտլէրիմ օլտուղունըզը
պիրի պիրիսիլէ օլան մուհապպէթիսիգտէն
անլայաճապ տըր » տէյու պույուրմուշ տըր :
Պու հագիգաթը պիլֆիլ իզհար էտէլիմ : Թէ-
վարիսին թիգքեարաթ վէ պէրկիւզարլարը
իլէ իֆթիւար էթմէյլիմ : Էֆէնտիմիլ Սա-
մարալը գարը իլէ օլան միւլթալէմէսինտէ
սաաթ կէլիյօր քի՝ ֆէտէրէ նէ պու տաղտանէ
տէ Երուսաղէմտէ սէճտէ գըլաճազսընը...
լաքին սաաթ կէլիւր վէ հալա հազըր տըր քի՝
կէրչէքտէն սէճտէ գըլանլար ֆէտէրէ րուհ վէ
հագիգաթլէ սէճտէ գըլաճազլար» տէյու պույու-
րըյօր : Սամարիալը էյպալ վէ Գօրօվին տաղա-
րընտա արգ էտիլէն իպատէթ մազպուլ վէ ինտ
Ալլահ մէրղուպ օլուր տէյի իֆթիւար էտէր ,
Եէհուտի իսէ անճապ Երուսաղէմ հէյքէլինտէ
մազպուլ սէճտէ միւլթէն օլապիլիւր տէյու թէ-

քեզ պղծելու էտեր, լաքին էֆենտիմիդ հագիգի իպատէթին շերաթիթի հալինտէ «Րուհ» վէ «Հա-գիգաթը» թագաթիմ էտիյօր: Լուսաւորչաւան՝ քէնտի միւղէյնէն վէ գուպպէլի քիլիսէսի, Ա-րարողութիւնը, րէհապին կիրուհը վէ սաիրէ իլէ փոթէսթան՝ փարլագ քիլիսէսի, սալիս թա-լիմի, վազը վէ վալիլէրի իլէ իֆթիխար էթ-մէսին, իլլա բուհ վէ հագիգաթ իլէ Բապպա սէճուէ էտէնլէր իֆթիխար էյլէսինլէր, պէոյ-լէլէրտէն օլալըմ:

Պէոյլէճէ հէր թարաֆը հագիգաթլարը կէօրմէքլիլիմիդ վէ հաքիմանէ տալրանմամը լազըմ տըր: Գուվվէթ վէ ֆուրսաթլարըմը չարփըշմա թարիգի իլէ իմհա էթմէյէլիմ, իլլա իթթիհատ վէ վէֆագ իլէ սէֆիլ գալմըմը ընֆահը հալընա սարֆ էտէլիմ, ձէնասը Հապ-տան պու հիքմէթ, պու իթթիհատա վէ պու քէմալա նաիլ օլմանը թէմէնի էտէրիմ:

Պէոյլէսի պիր ֆուրսաթա նաիլ օլմազըղա վասիթա օլմուշ օլան Պատուելիլէրէ վէ ճիւմլէ հազըրուհա մէմնուհիլէթիմի պէյան էտէրիմ, Բասպ ճիւմլէնիգի տէ միւպարէք գըլսըն:

ԹՐՕՅՏԱՆ ՄԷՔԹՈՒՊ

ՎԵՐ. ՄԻՇՐԱՆ Թ. ԳԱԼԱՅԵԱՆ

Յուլիս 20 փազար կիւնիւ թրօյ էրմէնիլէրի իչիւն զիքրէ չայան պիր կիւն օլմուշ տըր: ՎԵՐ. Յ. Գ. Գրիգորեանըն Ամէրիգայը զիյա-րէթինտէն իսթիֆատէ էտէրէք ժողովալան քիլիսէսի կէնճլէր չիրքէթի, Փրօֆ. Յ. Ա. Պէզճեան նամընա պիր թիգքեար խըզմէթի թէրթիպ էյլէյիպ իչպու խըզմէթտէ սէոյլէմէք իւզըրէ, Փրօֆ. Յ. Գրիգորեանը տալէթ էյլէ-միշ իտիլէր: Պիւթիւն թրօյ էրմէնիլէրի անըն պու տալէթի գապուլ էյլէմէսինտէն տօլայը չօգ մէմնուն գալմըշ սըրլար: Իչպու խըզմէթէ իլթիրաք էթմէք իչիւն Հայ Երիցական քիլի-սասը վէ Լուս. պիրատէրլէր տաիս տալէթ օլունմուշ օլարագ մուպյէն վազթտա, եանի սապահըն սաաթ օն պիրիտէ շէնրին իրիս-թիան կէնճլէր չիրքէթիին ճէսիմ սալօնը էրմէնիլէր իլէ տօլմուշ իտի: Մինպէրին պիր թարաֆընա գօնուլմուշ օլան պէոյիւք պիր թասվիր, Փրօֆ. Պէզճեանըն րէսմի, չու սըճագ հալատա պու էհալիլի պու մահալա ճէլպ էյ-լէյէն գուվվէթին նէ օլտուղունու պէյան էյ-լէյօր իտի: Պիր պէոյիւք վէ լայէմութ էրմէ-նիին, հագիգի պիր ատէմ վէ մուալիմ օլան զաթըն միլլէթէ վէ քիլիսայա իֆա էյլէմիշ:

օլտուղու էհէմ խըզմէթի թագաթի վէ թիգ-քեար էյլէմէք իչիւն իճթիմա էյլէմիշ իտիլէր:

Թէչէքքիւր իլահիսի վէ տուատան սօն-րա խըզմէթին րէիսի, սահիպ ի իմգա, թէ-ճէմիւիւն մագսէտինի գըսաճա իգահլէ, «Պէոյիւք պիր ատէմի թանըլպ անըն խըտ-մէթինի թագաթի էյլէմէք պիր պէոյիւք-լիւք նիշանէսի օլտուղունտան, թրօյ էրմէնի-լէրինի թէպրիք էյլէալապէն սօնրա, Փրօֆ. Պէզճեանըն չայիրալէրինտէն օլուպ Աքինէք-թէտիտէ շէօրէթ քէսպ էթմիշ օլան Տօք. Փաշահանը մինպէրէ տալէթ էյլէտի: Միւմաի-լէյի էվվէլա Փրօֆ. Պէզճեան քէնտիսինին կէօրմիւշ օլտուղու մէշուր խօճալար մէյանէ-սինտէ էն մէշուրը վէ միւղթէտիրի օլտուղընը իտաիա էյլէյիպ, անըն պէոյիւք պիր մուալիմ օլմասընըն սըրընըն չայիրալէրինէ քիլիւ-յէթլի մալիւմաթ իլհազ էյլէմէսինտէ տէյիլ, իլլա անլէրէ քէնտի ֆիքրինի գուլլանմազըդ տիւլիւնմէքլիք թալիմ էյլէմէսինտէ օլտու-ղունը պէյան էթտի: Իքինճի իսթիպ, պիր վազթ Մարաշ միւպէլլէրինի շէն էտէն վազը-լարտան Նիոլղեան էֆենտի օլուպ, միւմալիլէյի էրմէնիլէրին Փրօֆ. Պէզճեանըն մագսէտ վէ մէպտէլէրինէ կէօրէ եաշամալարը նէ դատար էլլէմ օլտուղունը ճալիպ պիր թարգտա թէէ-յիտ էյլէտի:

Կէնճլէրին պիր թէրէնիւմիւնտէն սօնրա ալըըշար արասընտա ՎԵՐ. Գրիգորեան մին-պէրէ չըզըպ, քէնտի պէլաղէթի վէ ֆէսահէ-թի վէ պախուսուս սէվիմիլ վազիլէթի իլէ է-հալիսին տիգգաթընը ճէլպ էյլէտի: Փրօֆ. Պէզճեանըն սիսթէմ վէ նիգամը իլէ իլլէյէն իլլէք վէ միւթթաքի պիր իլճի օլտուղունու պէյան իլէ, Ամէրիգատա պուլունան էրմէնիլէ-րին անճագ Ալէքսան խօճա կիպի իշտէն գաշ-մայարագ, վէ նիգամ վէ վիճտան իլէ իլլէյէ-րէք մուվաֆֆադիլէթէ նաիլ օլապիլէճէքլէրի-նի իսթար էյլէտի վէ էրմէնիլլէ եագըըր փաք վէ միւթէպէր պիր էօմր եաշայարագ միլլէթիմիլին իսթինէ չու դարիպ մէմլէքթտէ իղզէթ վէ շան կէթիրմէք քէնտիլէրին վազի-ֆէսի օլտուղունը թէէքիտ էյլէտի: Պատէհու Պատ. Կ. Իսթանպուլեանըն վէտա չիրի գրաաթ օլունտուգտան սօնրա, Ալէքսան խօճանըն թէէլիֆքէրտէսի օլան «Յիսուս սէն գըլ նա-գար պանա» իլահիսի թէրէնիւմ էտիլէրէք խըզմէթէ իսթամ վէրիլտի:

Էյլէսէն սօնրա սաաթ տէօրթտէ պէ թէք-

բար պիւթիւն էրմէնիւէր իչիւն պիր խըզմէթ իճրա ուռնուպ անտէ փրօֆ. Գրիգորեան Թիւրքիանըն հալը հազըր վէ միւսթագպէլի հազգընտա վէ պա խուսուս էրմէնիւէրին վաթանա նէ հօլտա միւֆիտ օլտուգլարը խուսուսընտա փէք ֆասիհ վէ պէլիզ պիր նութգ էյլէտի: Կէնճլէրէ պու հէնի տիյարտա հէնի էօմրիւն թէճրիպէլէրինտէն սազընըպ, իւսթիւն մէպտէլէր իչիւն փաք վէ իրիսթիւն պիր էօմր հաշամալարընը նասիհաթ էյլէտի:

Կէրէք թիզքեար խըզմէթի կէրէք իքինճի խըզմէթ պիւթիւն հազըրուն իչիւն փէք միւֆիտ վէ ճէսարէթպախչ օլմուշ տըր: ֓րօֆ. Գրիգորեան պազըլարընա չախսէն վէ չօզլարընա իսէ պիր միւէլլիֆ վէ վաիզ հալինտէ գալէմի իլէ մալիւմ իտի իսէ տէ՝ պու տէֆա անը ճիւմլէմիզ չախսէն թանըմազա ֆուրսաթըմըզ օլտուգլուսա միւթէշէքքիւր իզ: Անըն իգթիտարը զաթէն ճիւմլէմիզէ մալիւմ իտի, լաքին նիչէլէրիմիզ անըն չախսի թապիաթ վէ սիյրէթինի երրադտան թանըմըզ օլուպ պազէն պէլլի ատէմլէրիմիզտէ մաէթթէէսսիւֆ կէօրիւէն խօտպինիք, մազըրուլըզ վէ պաշղալարընը էնկին կէօրմէքլիք գուսուրընտան անը աբի վէ պէրի պուլարազ գիյատէսիլլէ մէսըուր օլտուգ:

Փրօֆ. Գրիգորեան հէր նէ գատար պուրատա զըսա պիր վազթ կէչիրտի իսէ տէ, Չէզարտան տահա հազգ օլարազ «կէզտիմ, կէօրտիւմ վէ զապթ էթտիմ» տէյէպիլիւր: Քէնտի լէթաֆէթի, խօշ սէօհպէթի, շէն վէ մահճուպ թապիաթը իլէ հէր քէսին մուհապպէթ վէ տօսթլուզընը գազանմըզ օլարազ էլվէտա էյլէտի: Քեհաքի միլլէթիմիզին էնէմ մէմուրիյէթլէրինտէ պու կիպի ատէմլէրիմիզ տահա չօգ պուլուստա իտի:

ԹԵՊՐԻԶ

ՀՐԱՆՏ ԷՖ. ԹԵԼՅԵԼԱՆ

Իսթամպուլտան Պաթոււմ թարիգի իլէ Թէպրիզ 8 կիւնլիւք պիր մէսաֆէ տիր: Իրանըն չէմալ թարաֆընտա Ազըրպէճան էյալէթինէ թապի իքինճի պէօյիւք շէհր օլուպ թագրիպէն 350,000 սէքէնէսի վար տըր: Թագրիպէն տէտիմ զիրա անըն թէմամ նուֆուսու հիչ պիր վազթ սալըմամըզ տըր: Իլանը մէշրութիյէթտէն սօնրա թահրիրի նուֆուսա միւպաշէրէթ օլուսմուշ իսէ տէ, հիչ պիր խանէ սահպի քէնտի նուֆուսընըն սալըսընը վէ իսմինի սէօյ-

լէմէյէ րազի օլմամըզ տըր, «սիզին գատընլարըմըզ վէ չօճուղլարըմըզ իլէ նէ իչինիզ վար տըր» տէյէրէք: Ապէն Իրանըն նուֆուսընըն նէ գատար օլտուգու Քէճհուլ տըր: Պիր գաչ հէրլէրտէ 7-8 միլիոն գատար տըր տէյու օգուսմուշ իսէմ տէ 13-15 միլիոնը միւթէճալըզ տըրլար: Մէմալիք 700,000 միւրէպաա միլ աւրալիյէ մալիք իսէ տէ՝ հալընըզ թէհրանտա 8-10 միլլիք պիր մէսաֆէտէ չըմէնտըֆէր նուսմուսէսինտէն պաշգա պիր տէմիր հօլ հօգ տըր: Հազրէթ ի Ատէմին տիւնհալը աօլաշըպ տա հալընըզ Իրանտա պիր թէպտիլաթ կէօրմէտիլի հէր քէսէ մալիւմ օիր: Թէպրիզ պուսա միւսթէնա տէյիլ տիր, սօղաղլարը տար, քիրլի, էլլէրի՝ պազը միւսթէնա իլէ, պիր գաթ օլուպ չամուր վէ քիրէմիթտէն հափըմըզ տիվարլար իչէրիւլինտէ պուլուսան իքի վէ պազէն իւշ գափուստան կէչտիքտէն սօնրա անճազ օտալարա տախիլ օլապիլիւրին:

Շէհր սօն տէրէճէ քիրլի տիր, էյէր հաւասը թէմիզ վէ դուրազ օլմասա հաշամազ միւսթին տէյիլ իտի: Թէպրիզին էհալիսին փէք պէօյիւք գըսմը Իրանըն պաշգա շէհրլէրինտէ օլտուգու կիպի Աճէմլէրտէն իպարէթ տիր: Պուսլարըն չալըզգանլըզլարը, հիսապտար վէ թիւճճար ատէմ օլտուգլարը չալանը թահսին տիր: Թէէսիւֆ օլուսաճազ նօգթա՝ գիյատէսիլլէ լիյաքեար, հազիգաթ սէօյլէմէտէն ինթիրազ էյլէմլէրի տիր: Քիրլի, թալիմսիզ, զազէթասըզ վէ սալքի տիւնհատան պիւսապէր հաշամալարը վէ նիչէ շէհրլէրտէ աֆիօն իսթիմալ էյլէմլէրի քէնտիլէրի տահա գիյատէ էնկիլլէթմիլ տիր: Պու պէօյիւք շէհրտէ Աճէմլէրին թահթը իտարէսինտէ պիր իպթիտաի զըզլար մէքթէպի պիլէ հօգ տըր: Օղլանլար իչիւն իսէ չարսու վէ փազարըն գարանլըզ քէօշլէրինտէ, պիր իքի տէհր էվվէլլէրի օլտուգու կիպի մէքթէպ քէօշլէրի կէօրիւլիւր: Թապիլի տիր քի մէտէնիյէթտէն պու տէրէճէ պիւսապէր հաշայան ատէմլէրին գատընլարը փէք ազ միւսթէնալար իլէ թէքմիլէն մահպէստէ կիպի պիր էօմր կէչիրմէքտէ տիրլէր: Չիրա անլէր 5—6 հաշընտան պաշլայարազ տէյիլ հալընըզ եիւզլէրի առա կէօրիւլմէզ պիր թարզտա գափալը օլմալը, իլլա խանէլէրինտէ պուլուսան պիր միւսաֆիր՝ սէսլէրինի պիլէ իչիթմէմլէլի տիր: Գատընլարըն հափաղըզլարը իշ պէսսէվիյէ էվլին խըտմէթի, չալ վէ նարկիլէ հազըրլայըպ իչմէքտէն իպարէթ տիր: Էր-

քէքլէր խէ վահայ օլառազլարը պաթըլ իթի-
զաալար տէպէպինտէն միլէլ ի սաիրէ իլէ ալա-
զաալարը զայէթլէ մահառու օլուպ թէրազըր էյ-
լէմէլէրի միւլքիլ օլմագսա տըր: Իրանտա 70-80
պին էրմէնի վար տըր տէյուս հանն օլունույօր:
Թէպրիզաէ 950 խանէտէ 6000 դատար նու-
ֆուս էրմէնի վար տըր: Իքի քիլիսէ իւլ մէք-
թէպլէրի օլուպ պունլարտան պիրիսի երկսեռ
տիր: Պիր առաջնորդ 4 քահանալարը վար
տըր: Պունլարտան մատա փրօթէսթանդարըն
պիր քիլիսէ պիր գըզ պիր օղլանլար մէքթէպի
13 միսիօնէրլէրի վար տըր: Գաթօլիքլէրին
տախի պիր քիլիսէ 2 մէքթէպլէրի 4 վարդա-
պետլէրի վէ 8 մայրապետլէրի վար տըր: Վէ
պու էճնէպի մէքթէպլէրէ 1800-2000 դատար
շայիրալէր տէվամ էյլէմէքտէ տիրլէր: Պուն-
լար արասընտա Աճէմ գըզ վէ օղլանլար տա
պուլունմագտա տըր: Փրօթէսթան քիլիսէսի-
նին ճէմաթըր էրմէնի, Սլէրեանի, մէքթէպ
թալէպէլէրի վէ միսիօնէրլէրտէն իպարէթ
օլուպ չօգտան պէրու այտա 20 թիւման (4
լիրա) պիր մաաշ իլէ պիր վաիդ արամագտա
տըրլար: Պուրատա 8-10 թանէ հօթէլ պու-
լունուպ անլէր տէ իչլի վէ սաիր պիլիմաիլ
չէյլէր պուլմագա նէ Աճէմ, նէ Բուս, նէ էր-
մէնի միւլքիլաթ չէքմէզ: Էն զիյատէ թէէս-
սիւֆիւ մուհիպ օլաճագ պիր խուսուս էրմէնի-
լէրին պիր գըսմը թիճարէթ վէ սաիր միւթէ-
պէր իլէր իլէ մէշղուլ իքէն տիկէր: գըսմը
տախի պուրատա վէ Իրանըն սաիր նիլէ չէհր-
լէրինտէ Իրան էհալիսինէ իչլիյի քէնտիլէր
սաթմագտա տըրլար: Եալընըզ թէսրիպտէ 80
թանէ պուլունուպ 35 դատար տա հազըրլայան
մահալլէր վար տըր:

Էրմէնի սօգազլարընըն, տիւքքեանլարընըն
վէ համմալլարընըն Աճէմլէրինքինտէն հիչ
ֆարգը ևօգ տըր: Պիր թէք ևէվմի ևա հաֆ-
թալըզ օգունապիլէճէք զաղէթալալը պիլէ
ևօգ: Մէմուռն օլաճագ պիր նօգթա վար իսէ
անլէրին մահալլի հիւքիւմէթտէն հիչ պիր
վագթ թագիիզ կէօրմէյիպ րահաթ վէ ասուտէ
ևաշամալարը, հիյն ի հոճէթտէ հիւքիւմէթէ
էլլէրինտէն կէլէն մուալէնէթի վէ ֆէտտքեար-
լըզը տիրիլ էյլէմէմէլէրի տըր: Իրան մահառու-
լարը, փամուզ, փիրինճ, քէրէսթէ, իլիէք,
պատէմ, իւզիւմ վէ սաիրէ օլուպ Բուսիայա
վէ էվրօփայա սէվզ օլունուլար, լաքին պու
թիճարէթլէրտէ պուլունանլար էրմէնիլէրգէն
զիյատէ Աճէմլէր վէ պազըր էվրօփալլար

տըր: Իրանտա 1910 տա 3000 Բուս ասքէրի
պուլունուլ իքէն պու կիւն 17,500 ասքէր
պուլունմագտա իմիշ, Իրան ասքէրլէրի արա-
սընտա խուսուսի գապիլէլէր վար քի ճէսուր
սիւվարիլէրէ մալիք տիրլէր, լաքին հիւքիւ-
մէթ ասքէրլէրի փէք սէֆիլ, քիրլի, փիս,
էրթըզ րուպալար կիլիմիշ, էսքի պէօյիւք
վէ գուվլէթի մէտէնիյէթլէրինն տէօքիւն-
թիւլէրի տիրլէր: Պիր տէվա պիր Ալման դա-
պիթի պունլարըն կիւնլիւյիւ 10 շահի տիր տէտի
(40 փարա): Աճէմլէր կիւնտէ 6 շահի վէրի-
յօրըզ տէյօրլար, լաքին պէն պիլյօրուս քի
կիւնտէ անճագ 2 շահի ալապիլյօրլար: Շի-
մալը Իրանըն միւսթագպէլի Բուսիա էլինտէ
օլուպ ճէնուպը Իրան իչիւն իսէ Խնկիլիլէր
պիր մէսլէք իթթիւազ էթմէյէ չալըշմագտա
տըրլար:

ՏԻՆԻ

ԱՆԼԱՀՐՆ ԱՏԷՄԷ ԼՊԷՏԻ ՆԵՏԱՍՐ
«ՃԻՔՐԻՆԻ ԹԷՊՏԻԼ ԷՅԼԷ»

Քիթապը մուգատտէս պէօյիւք ֆէրեհալար
վէ նիտալարլէ տօլու տըր, օնուս սահիֆէլէ-
րինի չէվիրիքէն ատէմին Ալլահա տօղրու օ-
լան քէսքին վէ չէտիտ նիտալարընը վէ այնի
վագթտա տախի Ալլահըն ատէմէ տօղրու շու-
հանէ, պէրրագ վէ գուվլէթի տալէթ վէ նի-
տասընը իչիտիրսին: Ալլահըն ինսանը թէվպէ-
յէ տալէթի, ինսանըն տախի մէրհամէթ իչիւն
Ալլահա նիտա վէ նիյաղը տիւնհատա էն ալի
վէ էն ալա սէաալար տըրլար: Ալլահըն տիւնհա
իչիւն իրատէթի պու օլառազընը պիլտիյի
զէման իտի քի իրիսթիյան քիլիսէսի թէն-
վիր օլունմագա պաշլատը: Ալլահըն հէր ևէրտէ
ճիւմլէ ատէմլէր իչիւն էմրի՝ թէվպէ էտին-
էմրի տիր, պունտան զիյատէ ումումի վէ ան-
լալըլըր պիր չէյ օլամագ:

Թէվպէյէ տալէթ՝ հայաթա տալէթ տիր,
թէվպէյին նէտամէթտէն ֆարգը իշթէ պուրա-
տա տըր: Նէտամէթ՝ էօլիւմէ օլան քէտէր
տիր, թէվպէ իսէ հայաթա կէօթիւրէն քէտէր
տիր, նէտամէթ՝ ճիւմլէ իւմիտ, իման վէ
սաատէթին մահվը տըր, թէվպէ իսէ պիզի
թէվագուլըն մուզլիւ վատիսինտէն թէպտիլի
սուրէթ տաղընա տօղրու գըլաղուպլարպ օրա-
տա րուհըմըզը աղըրլըզ վէ մէշապգաթտան
սօյարագ՝ չիւքրանիյէթ վէ սաատէթ լիպասըլէ
անը թէլպիս էտէր:

Իժիսի արասընտաքի ազիւմ ֆարգ չու հա-
զիգաթէ միւսկթէնի տիր քի, նէտամէթ առէմ
վէ նէֆատէն, իճրա էտիրմիչ ամէլէլէրտէն վէ
իլաճ ու չարէսի մուհալ զարար ու զիյանլար
հիսսինտէն նէլէթ էտէր, հալ պու քի թէվպէ
իսէ հալընը Ալլահտան կէլիր, թէվպէքիար
վէ զրրըմըլ բուհ՝ առէմին քէնսի կիւնահընա
պագմազըղըն նէթիճէսի օլմայըպ՝ տահա զի-
յասէ Ալլահըն մուհապպէթինէ նազար էթմէ-
նին նէթիճէսի տիր: Թէվպէքիար բուհըն սըրրը
խաչանմըլ իպն Ուլլահա օլան նազար սըր,
սաիր հիչ պիր չէյ սէրթ գալպը կուճաաըպ՝
նէֆսթիէրէսթիլի իզալէ էտէմէզ:

Մալիւմ պիր քէյֆիլէթ տիր քի թարիս ի
պէչէրտէ վուզուա կէլմիչ էն պէօյիւք հիզա
վէ միւհաաէլէլէրտէն պիրի տախի պու թէվպէ
լուղէթի իզգէրինէ օլմուչ տըր: Բօմա Գաթօ-
լիքէրի պու լուղէթին մանաաընը կանըլը սն-
լամըչար իսէ սէ Փրօթէսթանլար տախի օնուն
հազիգի մանաաընը քեամիլէն անլայամմըլչար:
Թէվպէ կէօզ հաչարը տէօքմէք վէ կախօտ
հիսսիյաթ զըլեանը տէյիլ տիր, չօգ քիմսէլէր
կիւնահ վէ խէպատէթէրի իչիւն աղլայըպ ֆի-
ղան էտէպլիլրէր, լաքին կինէ տէ ահա ը ճէ-
տիտէ ուչղուն թէվպէյէ մալիք օլմամալար:

Լուղէթին սալ մանաաը ֆիքթ թէպտիլ տէ-
մէք տիր: Ալլահըն Յիսուս Քրիստոստա տիւն-
հայա օլան նիտաաը ֆիքթինիղի թէպտիլ էտի-
նիզ՝ նիտաաը տըր, Քրիստոսըն ճինս ի պէչէր
իչիւն փէյղամը պու իտի: Օ՝ առէմէլէրին քէն-
տի էօմրէրինի թէպտիլ էյլէմէլէրի իչիւն կէլ-
տի վէ փլանը իսէ անլէրէ իլք աէֆա քէնսի
ֆիքթլէրինի թէպտիլ էթմէյի թալիմ էթմէք
իտի: Ենլէրին ճիւմէ միւթալաա վէ տիւչիւն-
ճէ հօլլարը կանըլ իտի, Ալլահ, առէմ, էօմր,
կիւնահ, խէլաա վէ վաղիֆէ հազըղնաաքի միւ-
լահապալարը քեամիլէն կանըլ իտիլէր, իլք
էտիլէճէք չէյ՝ ֆիքթլէրինի թէպտիլ էթմէյի
անլէրի իճպար էթմէք իտի:

«Առէմ նաաը տիւչիւնիւրսէ էօյլէ տիր:»
Եանըլ միւթալաա սահիպի տօղրու հաչայա-
մազ, տիւնեա քէնտի խօտփէսէնթիլիք վէ քէն
ու զարազընտան ազատ օլմագ իչիւն, օնուն
էֆքեար ու միւթալաաթընըն մէճրաընը քեա-
միլէն թէպտիլ էտէն պիր չէյ վաղը օլմալը
սըր, պու չէյ տախի Յիսուսըն էօմրիւ, էօլիւմիւ
վէ չէհաաէթի տիր:

Հէր քէս ֆէնմ էթմէլի քի պու հազիգաթա
էնէմմիլէթ վէրմէտիքճէ կիւնահլար աֆվը թա-

լիմի թէնիլէլի վէ զիյանը պիր թալիմ օլուր,
հազիգի թէվպէ օլմաղըղ աֆվըղ վաղը իրիս-
թիյանըլ իչիւն պիր զէլալէթ տիր, թէվպէտիգ
աֆվըղ պիր խիւնա վէ տուզապ սըր, սիհիւր-
պազըղ թարիգի իլէ վազ օլունան աֆվըղ
պէօյիւք պիր զէլալէթ վէ ճէհալէթ տիր:

Պու զէլալէթին, կանի թէվպէ օլմայարապ
սիհիւրպաղանէ օլան աֆվըղ թալիմաթըն քի-
լիսայա տուխուլու, քիլիսա իչիւն փէք զի-
յանը օլուպ օնու միւքէրէրէն իճրա էաիլէն
կիւնահլար իչիւն միւքէրէրէր աֆվըղ մէրքէզի
էյլէմիչ տիր, չէօյլէ քի կիւնահլար պիրի քի-
լիսատա տալիմա աֆվըղ վալ իւմիտիլէ թէք-
րար պէ թէքրար կիւնահլար իրթիքեապընա
մէյալ օլմուչ սըր վէ հէմ սախի իրթիքեապ
էթմիչ տիր:

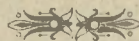
Պու սու ի թէֆէհիւմ ինսան զալպինի օլ
զատար սէրթլէչտիրի քի անը հազիգի վէ
տէրին թէվպէյէ զայր ի միւզթէտիր գալըր:

Թէվպէ տէրին, սալի վէ տախիլի պիր թէ-
պէտաիւլ օլմալը տըր: Միւթալաաթ վէ միւ-
լահապաթ թէպտիլ օլմատըղճա, էլֆազ
ու քէլիմաթըն թէպտաիւլիւ պօչ, կէօս-
թէրիչ վէ ըիյաքիարըղ տըր:

Պու միւչքիլ մէսէլէտէ տիւնեանըն պիր
իւմիտի վար օ աա ինճիլ տիր: Ատէմլէրին
էֆքեարընը թէպտիլ վէ անլէրի նէֆսթ-
փէրէսթիլիքտէն սալահիլէրէսթիլիյէ տէօն-
տէրմէք իչիւն Ալլահըն մուհապպէթ, մէրհա-
մէթ վէ իլահի իրատէթիլին պիր իզհարա-
թընա, պիր Ալլահ Քրիստոսա իհթիյաճ
վար: Խրիսթիյանըղըն մագսէտի պիլի
Ալլահըն ֆիքթինէ մալիք էթմէք տիր:
Պիղ տիւնեա իլէ տիւչիւնիւպ աչնի վաղթ-
տա տախի Ալլահ իլէ իչտաչ օլմայըղ, Քրիս-
տոս էֆէնտիմիլին քէնտի չալիրալէրինէ տէ-
տիլի կիպի, էկէր արզու վէ խայալլարըղնա-
փաք իսէ հազիգաթէն փաք օլմայըղ: Պիզիմ
էֆքեարըմըլ թէպտիլ օլմալը, պու հազիգաթը
կանի Ալլահըն «Ֆիքթինիլի թէպտիլ էտինիզ»
էմրինի ֆէնմ էտէպլիմէք իչիւն ճիտտէն Ալլա-
հըն բուհունու թալէպ էթմէլիլիզ, «Ֆիքթինիլի
թէպտիլ էտինիզ»:

Միւթեհիւմ

ՊԵՏՐՈՍ Մ. ԳԼԲԳԻՆԱՇԱՐԵԱՆ

Մ Ի Ի Թ Ե Ն Ե Վ Վ Ի

«Գահեթիւմա»-ընթերցիքի

ԼՕՆՏՐԱ ՏԻԼԵՆՃԻԼԵՐԻ

ԱԼՖՕՆՍ ԳՈՒՐԼԵՆՏՐ

3.

Կէնճ ֆագիւր՝ պիր գաչ տագիգէ սիւքիւթ օթուրուգտան սօնրա, գափու թարաֆընտա պիր սէս իշիթտի վէ կէօզլէրինի տէօնսէրիպ պագտըղընտա ատէթա նէֆէսի թըղանըպ հիւրէյի պօղազընտ կէլմիշ կիպի հիսս էյլէտի, զիրա գարչըսընտա աճաիպ հիւսնէ մալիք պիր տիլպէր, հինէ տէ պիր ազ էվէլ փաչաւրաւար կիյնմիշ թայմզ զըյըսընտա սիւրիւնիւպ կէզմէքտէ օլան գատըն տուրույօր իտի: Սիմասընտա աճայիպ պիր լէթաֆէթ, կէօզլէրինտէ ֆէվզ էլ ատէ պիր հէլալէթ լէման օլույօր իտի: Գոււրալ սաչարը, պէյզի սիմասը իւզէրինտէ ճէլիլ պիր հիլէթ ալմըշ, հիւզիւնտէքի օլ խաթթլար վէ կէօզլէրի ալթընտաքի սիյահլար պիր միւճիւզէ իլէ տէֆ օլմուշ, օլ սօղոուն հօրղուն սիմա հէրինէ բուշէն վէ ճէմիլ պիր սիմա գաիմ օլմուշ, օլ էնտամըլը գամէթի իւզէրինէ իփէք պիր Չին ֆէրաճէսի կիյնիպ՝ պէլինէ գըրմըզը գուչապ գուշանմըշ իտի: Երինէ տէ պու սիմա ալթընտա գըյըսաքի օլ փէրուչան գատընըն շէքլինի կէօրէպիլիյօր իտի:

Կէնճ պիր տագիգէ պու միւճիւզէյէ սէրսէրի պագա գալտը: Անրն հիւսնի՝ քէնտինին սէֆալէթինի, մէրգուճնին նէղաքէթ, լէթաֆէթ, սէրվէթ վէ սաատէթիսի՝ քէնտինին հըրթըզ, քիրլի էլպիտէլէրինի, փանթօլօն վէ փալթօսընտաքի համալարը, աչազընըն չսմուրընը բուպար էյլէմէքտէ իտի:

Էնճամ պիրտէն պիրէ հէրինտէն սըյրալըպ «Աճայիպ, պէն սիդի թանըրըմ, քիմ օլտուղընըզը պիլիթիմ», աէյու նիտա էթտի: «Սահի՞մի, նէտէ՞ն պիլիթսին», տէտի գատըն: «Էվվէթ պիլիթիմ, ֆօթօկրաֆընըզը հէր հէրտէ կէօրմիւշիմ, վէ շախսընըզը տախի կէօրմիւշիմ, սիզ օլ մէչհուր ազթէս (թէաթրօճը) Այլի Մաւրիսի սինիզ, սիզէ Լիսիլըմ թէաթրօսընտա սէյր էյլէտիմ, պիր կիւն պիր չիլին վէրիպ հօգարը կալիթիտէն սէյր էթտիմ» տէտի: «Պիր չիլի՞մ մի վէրտինիզ, մութլադա պէնիմ օլունուճու կէօրմէք իչիւն սօն չիլինինիզի վէրմիշ օլմալըսընըզ»:

«Էվվէթ, լաքին տէյէր իտի: Սիդի սէյր էթտիքճէ հիչ աճլըղըմը հիսս էթմէտիմ»:

Միս Մաւրիսի իլէրի տօղրու կէլտի, պու փէրուչան սէֆիլ ատէմին աթվարընտա պիր ճիտուլէթ վար իտի: Անա հարտըմ էթմէք իւզըն քէնտինտէ պիր արզու ույանտը, վէ «Պիլա չիպհէ աճ օլմալըսընըզ, սիզէ գըյըսա հալան սէօլէտիմ, կէօրիւյօրսընըզ հա, պէն հէր շէյէ մալիք իմ, պուլուրընըզ թաամ էտէլիմ» տէտի:

Իքիսի պիրլիքտէ մասայա օթուրուպ սօֆրատա պուլունան նէֆիս թաամլարտան, պալըզլարտան, սալաթա վէ թաթլըլարտան հէմէյէ պաչաւսըլար: Կիւմիւշ չաթալ վէ թագըմլար իլէ թաամ էտէր իքէն գատըն տիզգաթ էյլէտի քի կէնճին սօֆրա աթվարը փէք աճէմի վէ պիր սէրսէրի աթվարընտ պէնզէմէյօր: Կիւն կէօրմիւշ, թէրպիլէլի պիրի օլտուղունը իտպաթ էտիյօր իտի:

Մէրգուճէ տիլպէր տուտապարը իւզէրինտէ թաթլը պիր թէպէսսիւմ իլէ, «Փէք ալա, պէնիմ հագըրմտա նէ՞ տիւշիւնիւյօրսընըզ» տէտի:

«Պիլմէմ, հէփ կէօրտիւշիւմ շէյլէր աճայիպ տիր, վէ պունլարըն իչինտէ էն աճայիպի սիզ սինիզ»:

«Փէք ալա, ֆագաթ պէնիմ փաչաւրաւար իչինտէ նի՞չիւն թայմզ գըյըսընտա տօլալտըղմա թէաճիւպ էթմէյօրմըսընըզ»:

«Ձանն էտէրիմ սէպէպի պիր կէօնիւլ էյլէնճէսի օլմալը, հախօտ ինթիմալէն պիրի իլէ պիր պահս էթմիշ օլմալըսընըզ», ճէվապ վէրտի կէնճ մէլիլ պիր փէրտէ իլէ:

«Խայր! Խայր! թախմին էտէմէտինիզ, էյեր պիլմէք իսթէրսէն վազըլայը սանա անլատայրմ: Պիլմէյօրմըսըն, նի՞չիւն սօն չիլինինի վէրիպ տէ պէնի թէաթրօտա կէօրմէյէ կէլտին»:

«Ձիրա տիւնհատա էն մէչհուր աֆրէս սինիզ»:

«Պէնիմ թայմզ գըյըսընտ օ հալտէ կիթմէմին սէպէպի թէաթրօտա օյնայաճաղըմ գըսմը էվվէլճէ միւթալաա էտիպ պիզգաթ օ էօմիւ կէօրմէք իտի: Կէլ տէֆաքի օյնայաճաղըմ գըսմ թայմզ գըյըսը մէնզարէլէրինտէն պիրի օլուպ, օրայա կիտիպ օ հայաթը կէօրմէք վէ հաչամապ իսթէտիմ»:

Կէնճ սօն տէրէճէ մէրազլէ տինլէյիզ՝

«Սիդին էյի պիր ագրիս օլտուղունըզը վէ պէնի ալտաթմըշ օլտուղունըզը չիմտի անլա»:

յօրըմ: ինչպիսիք մասն կենդանի իսկ քի...»
տեղեկե՛ք՝ կիւտիւ վէ հէյէճանընը կէօսթէրմէ-
մէք իշինն պալըգ հէմէյէ տէվամ էթտի:

«Ահ!» տէվամ էթտի մէզպուրէ, «Գանէ-
փալարտաքի օլ գօրդունճ մախուգաթը, մէլուն
ֆազիրլիյին տէհէթլէրինի, կէճէնին մէյուս
սէֆալէթինի, վէ ճէսուր պիր գալպէ մալիք
կէօրիւնմէնիգէ րաղմէն մէլիլ վէ մէյուս օ-
թուրմանըզը կէօրիւպ պուշլարըն նէ՝ տէրէճէ
հագիգի վէ նէ՝ գատար ֆաճիանէ օլտուղունը
հիսս էյլէտիյիմտէ դայէթլէ միւքէտտէր օլ-
տում:»

Կէնճ, «Պու սիզին նէճապէթինիգի կէօս-
թէրիր: Անճագ պէնիմ իշինն րըգգէթէ կէլմէյէ
լիւզիւմ հօգ տըր: Պունլարը իւզէրիմէ հէփ
պէն տալէթ էթտիմ:» տէյէրէք թէպէսսիւմ
էյլէտի վէ «պիլլիւրմիսինիգ, պէն մէսրուր իմ»
տէտի:

«Նի՛շինն:»

«Մէսրուր իմ քի պու հալիմիգին սէպէպի
իշի տէյիլ սիր: Սիդ օնու սէօյլէտիյինիգտէ
անըն նէ տէհէթլի օլտուղունու հիսս էյլէտիմ:
Պէնի թէմամէն ալտատարագ պօշունա պէնի
րըգգաթա կէթիրտինիգ վէ միւքէտտէր էթ-
տինիգ:»

«Չաթէն պու սէպէպտէն մահճուպ օլտու-
ղում իշինն տըր քի սիգէ պիր աղ թաամ վէ-
րիպ ուֆաճըգ պիր մուալէնէթտէ պուղունմագ
իսթէտիմ: Նէ իսէ, իւմիւս էտէրիմ քի, սի-
զին տէ տէրտինիգ իշիլ տէյիլ տիր:»

«Խայր, իշիլ տէյիլ տիր, պէն տէ հալան
սէօյլէտիմ: Հէփ պունլարըն սէպէպի պալթ
տըր:»

«Նա՞սըլ:»

«Պէնի թայիգ գըյըսընա կէօթիւրէն թէ-
սատիւֆ իտի:» տէտի կէնճ էսրարէնկիգ պիր
թարզտա:

«Փէք էյի! տէմէք սիգ տէ հալան սէօյլէ-
տինիգ: Շու հալտէ պիր պիրիմիգէ տէյէճէյի-
միգ հօգ տըր, միւշապիհիգ:»

«Խայր, պիգ հիշ պիր վէճիլէ միւշապիհ
օլամայըզ, սիգէ դայէթ միննէթտար ըմ:»

Մէզպուրէ գարիֆ կիւմիւշ պիր սիկարա
գութուսը կէթիրէրէք իշինտէն պիր սիկարա
չըգարտը վէ կէնճէ թագտիմ էտէրէք «Պու-
յուրունըզ իշինիգ» տէտի վէ պիր աղ տիւշիւ-
նէրէք:

«Չանն էտէրսէմ տահա ֆուրսաթ վար:»
տէտի:

«Նէ՞ իշինն:»

«Թէքրար պիր իշէ պաշլամանըզ իշինն:»

«Ահ» տէտի կէնճ հէյէճան իլէ «Պիլմէմ,
ֆագաթ պէնի մահճուպ էտիյօրսընըզ:»

«Սիզէ հարարմ էթմէք իսթէրիմ, աճէպա
նէ՞ հափապիլիրիմ:»

«Էլինիգտէն կէլէնին հէփիսինի հափաշըզ,
ֆագալա պիր չէյ իսթէմէմ:» «Ինչալլահ հարըն
հափմըջ օլտուղունուգ ինսանիյէթի սիգէ
կէօսթէրէպիլիրիմ:» տէտի կէնճ մանատար
պիր թէպէսսիւմ իլէ:

«Պէօյլէ ճէվապ վէրմէնիգի արզու էթմէզ
իտիմ:» տէտի մէզպուրէ:

«Նա՞սըլ ճէվապ վէրիյօրըմ:»

«Սէսինիգտէ հիճվի պիր փէրտէ վար քի
անլայամայօրըմ, քեսաշքի պաշընըգտան նէլէր
կէլմիշ օլտուղունու սէօյլէսէնիգ: Էմին իմ
քի սիգ պու էօմրէ ալըշմըշ տէյիլ սինիգ:»

«Հագիգաթէն փէք դէքի սինիգ: Պէնիմ
կէլմիշ հայաթըմ հագգընտա մալլումաթ ալմագ
իսթէրսէնիգ տէյէճէք հիշ պիր չէյիմ հօգ
տըր: Պիր թագըմ պալթսըզլըգտան իպարէթ
տիր քի իւզէրինտէն սիւքիւթ կէլմէք էվլա
տըր:»

Օ էմնատէ սաաթըն վուրմասը իւզէրինէ
կէնճ աչաղա գալըրպ փալթօսընը տիւյմէլէ-
յէրէք «Միւսաատէնիգլէ կիտէյիմ:» տէտի:

«Լաքին նէ՞րէյէ, պու վագթ նէ՞րէյէ կի-
տէճէքսին» սօրտու Միս Մարլինկ:

«Նէրէ օլաճագ, պէնիմ կիպի պիր սէրսէ-
րինին կիտէճէյի եէր նէ՞րէսի օլապիլիր:»

Կէնճ զըզ փլաթին վէ ալթունտան էօրիւ-
միւշ ուֆագ դէնճիլլի պիր քիսէ աչարագ ի-
շինտէն իքի լիրա չըգարտը: Կէնճ պունու
կէօրաիւյիւնտէ տօղրուլարագ միւթէքէպպի-
րանէ պիր վազիյէթ ալտը: Վէ «Մատամ!...»
տէյու նիտա էյլէտի: Օ անտէ թէքրար օլ
հիճվի թէպէսսիւմ սիմասընտա նիւմայան օ-
լարագ սօն տէրէճէ ինթիրամ վէ թէվազու իլէ
«Սիգ դայէթ ալթէնապսընըզ» տէտի վէ քէն-
տինն փարա ուզատան էլի թութարագ հիսս ի
թապիինին անի պիր սաիգէսիլէ տուտագլա-
րընա կէօթիւրաիւ:

Մէզպուրէնին սիմասընտա հիճապ իմարէ-
լէրի կէօրիւնէրէք էլինի կէրի չէքտի:

«Պէնիմ կիպի պիր սէրսէրիյէ հափ-
աղընըզ ինսանիյէթտէն տօլայը թէչէքքիւր
էտէրիմ:» տէյէրէք կէնճ էլինի շափգասընա
կէօթիւրիւպ գափույա տօղրու իլէրիլէտի:

ՆԻՒ ԵՕՐԳՅԱ ԷՄՆԻՅԷԹ ՀՕԹԷԼԻ

Իսթանպուլտա պազը տիւքքեանլարըն իւզերինաէ Էմնիյէր Մաղագաւը տէյու հաղըմը տըր: Պունըն մանասը չու տըր քի օ տիւքքեանըն սահիպի միւլթէրիյի ալտաթմայաճագ, անա հիլէ էթմէյէճէք տիր, պունա միւլթէրի էմին օլմալը տըր:

Նիւ Եօրգըն էն պէօյիւք վէ էն զիյատէ իւլէք մաղաղալարընըն պուլունտուղու պիր մահալտա պիր հօթէլ վար տըր, անըն տա իւզէրինէ «Էմնիյէթ Հօթէլի» հաղսալար կէրէք տիր, զիրա պու տա «Էմնիյէթ Մաղագասը» տըր, լաքին պունտա էսաս տիւքքեան սահիպինին միւլթէրիյէ հիլէ էթմէյէճէյինէ էմին օլմագ տէյիլ, անճագ միւլթէրինին տիւքեան սահիպինէ հիլէ էթմէյէճէյինէ էմին օլմագ տըր:

Պու լօգանթատան իչէրի կիրէր իսէն սանա թաամ կէթիրէն վէ կէթիրտիյի թաամըն հիւսապընը թուլուպ սանա պիլէթ վէրէն իւրամէթճիլէր հօգ տըր, սանա ազ հէտին հա չօգ հէտին, ազ վէրտին չօգ վէրտին տէյէն տէ հօգ տըր:

Լօգանթատան իչէրիսինտէ օրթատա պիր թաղըմ հիւքսէք մասալար վար քի էթրաֆընտա սանտալիա պուլունմայըպ անճագ այագտա տուրարագ թաամընը հէմէլիսին: Տիւարլարըն էօնիւնտէ սօֆրա իւզէրինտէ սըրա իլէ հաղըր թաամլար տիղիլմիշ, փիշմիշ վէ քէսիլմիշ, ճինա ճինա, էթլէր, էքմէք, խամուր իչէրի, մէյվէլէր, թաթլըլար, չէլիտ չէլիտ սօնսուրմա, փայ, փուտինկ հէր չէյ, պիր ազ իւսթ թարաֆընտա րաֆտա թապագլար հանընտա չաթալ դաշըգ, պըչագ վէ թէմիգ փէչկիլլէր զօնուլմուշ օլարտգ միւլթէրիլէրի պէքլէյօր, օրթատա սըճագ չայ վէ դահվէ վէ սիւս թէտարիք էտիլմէքտէ, պիր ազ էօթէտէ տէ պաչգա սըճագ հէմէքլէր հաղըրլանըմագտա տըր: Տիւարտա հէր չէյին ֆիյաթը քէնտի պաչը ուճունա հաղըմըն տըր:

Սէն թաամ էթմէք իւզրէ իչէրի կիրէր պու հէմէքլէրին էօնիւնտէն կէչէրսին: Հանկըսընտան կէօնիւն իսթէրսէ պիր թապագ ալըր օնուն իչինէ դօրսըն: Նէթէր դատար հէյէճէք ալաղգտան սօնրա կիտէր թապագընը մասալարտան պիրինին իւզէրինէ դօր, այագտա տուրտուղուն հալտա անլէրի հէրսին: Իսթէրսէն իւզէրինտէն տօնտուրմա, թաթլը վէ մէյվէնի տէ հէրսին, դահվէ հա չայ տա իչէր սէֆա ի խաթըրա գարնընը տօյուրուրսըն: Պու

չէյլէրի հափարքէն հանընտա սանա պագան, ալաղընը հէտիյինի հիսապ էտէն քիմսէ պուլունմագ, հիսապընը սէն քէնտին թուլմալըսըն: Տօյուպ իչինի պիթիրտիքտէն սօնրա դափուտան չըգարքէն գափուլըն հանընտա օթուրան պիր չօճուղա նէ դատարլըգ թաամ հէտիյինի խապէր վէրիրսին, չօճուղ օնու պիր մաթինա իլէ գայտ էալպ սանա օ մէպլաղա մուգապիլ պիր թիքէթ վէրիր, սէն տէ կիտիպ, գասիհէթ թիքէթ թէսլիմ վէ պօրճունը թէէտիյէ էտէրէք տիւարը չըգարսըն: Էկէր սէն 10 դըլըգ հէմէք հէտին տէ անճագ 5 դըուշ վէրիյօր իսէն սանա քիմսէ պիր չէյ տէմէգ, զիրա քիմսէ պիլմէգ: Տիւքքեան սահիպի սանա էմնիյէթ էթմիշ տիր: Էկէր հէր կիւն կէլիպ տէ 20 դըլըգ հէմէք հէտին վէ կիտէր իքէն 5 դըլ. տէյիպ 5 դըլ. վէրսէն կիթուն քիմսէ սէնի թուլմագ: 0 լօգանթա էմնիյէթ լօգանթատը տըր, հէր քէսէ էմնիյէթ էտիլիր: Հէր կիւն հիւղէրճէ միւլթէրիլէր կէլիպ օրտա թաամ էտէրլէր վէ սէնէլէրտէն պէրու պուսուրէթլէ տէվամ էթմէքտէ տիրլէր, տահա միւլթիւս օլմամըլլար: Պիղիմ մէմէքէթտէ օլսա պու առէմին տիւքքեանը աճէպա դաշ այ ալըգ դալըր իտի:

Լաքին պու էմնիյէթ լօգանթատը միւլթէրիլէրինէ էմնիյէթ էթմէքլէ անլէրտէ էմնիյէթ հասըլ էտիյօր վէ էյէր արա սըրա հիլէ էտէնլէր պուլունսա պիլէ էօթէտէ հիւղէրճէ միւսթաղիմ իւլ աթվար միւլթէրիլէր քէնտինին պաչընա թօփլանըյօր: Պու լօգանթա իւլ կիւնտէ թօփ աթմագ իսթէրսէ սօղըու պիղիմ մէմէքէթէ պուլուրսըն:

Նիւ Եօրգ

Յ. Գ. Գ.

ՊԱՏ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿՈՍՏԱՆԴԵԱՆ

Պատ. Յովհաննէս Կոստանիան վեր. Աւետիս Կոստանիանըն պիրաաէրի օլուպ, 1848 փետր. 15 տէ Գիլիստէ տօղմուշ տըր: 1870տէ Մարաշ իլմ ի իւահի մէքթէպինէ կիրիպ 1878 տէ իթմամը միւստէթ էտէն սընֆլա տիպլումա ալմըն տըր: Էվլէլա ձիպին դարիլէսինէ կիրտիպ օրատա 6 սէնէ գատար մուալլիմիք վէ վաղըլըպլէ մէշղուլ օլմուշ, սօնրա Պիթիյասա կիտիպ 7 սէնէ գատար մէքքիւր գարիլէտէ վէ Հաճի Հապիպլիտէքի ճէմաաթլարա վաղ էյլէմիշ վէ սօնրա էյպէղէ վաղըլըլա կիթմիշ տիր: Էյպէղտէ պուլունտուղը էսնատա 1895 գըթալլարը վուգու պուլուպ քէն-

տխի օրատաքի Գաթօլիք վանքընա իւթիճա էտէրէք գուրթուլմուշ տըր: 1896 Հսկ. տէ ախլէսի իլէ Ամէրիգայա ֆիրար էյլէմիշ վէ վէ- ֆաթընա գատար Գընէթիպըթ էյալէթինին Նիւ Հէյվըն շէհրինտէ իգամէթ էյլէմիշ տիր: Պու միւտտէթ զարֆընտա ֆէքթըրի վէ սաիր իշ- լէրտէ մէշղուլ պուլունուպ, 1905 տէ պրօնգի- րըս իլլէթինտէն թութուլարագ նիհայէթ օ խասթալըգ երւզիւնտէն 1913 Օգոս. 8 տէ վէֆաթ էյլէմիշ տիր:

Միւթէվէֆֆա՝ Մարաշ իւմ ի իւսհի մէքթէ- պինտէ պիզիմ սընֆ րէֆիզիմիզ իտի: Մէք- թէպէ պիր ազ հաշը օլարագ վէ հազըրլըգսըզ կէլմիշ օլտուղունտան տէրսլէրինտէ կիւճիւք չէքէր իտի իսէ տէ, սատէտիւ, սէլամէթ սէ- վէն վէ զայէթ լաթիֆ պիր զաթ օլտուղուն- տան ճիւմլէ րէֆիզլէրինտէ սէվկիւլիւ իտի: Պու տէֆա Նիւ Հէյվընը զիյարէթիմիզտէ Պատ. Կոստանդեանը էփէյի զաիֆ, եինէ տէ այադտա պաղը խըզմէթլէր իճրա էթմէքտէ կէօրտիւմ: Հէր նէ գատար թաղաթսըզ իտի իսէ տէ, լա- թիֆ թէպէսսիւմլէրի իլէ հալա հէր քէսէ մու- հապպէթ կէօսթէրմէքտէ վէ պաշգալարըն խէ- լասը իչիւն տիւշիւնիւպ տուա էթմէք- տէ իտի: Պիր գաշ հաֆթա սօնրա թէքրար Նիւ Հէյվընը զիյարէթ էթտիյիմիզտէ Պատ. Կոստանդեանը հաթաղա տիւշմիւշ իտի: Շէտիտ աղրլար վէ պէօլիւք էզիյէթլէր իչինտէ ահ ու էնին էթմէքտէ իտի իսէ տէ, ասլա թէ- չէքթի էթմէյիպ, անճագ հազընտա րահաթա կիտէճէյի իւմիւտիյլէ թէսէլլի պուլմագտա ի- տի: Քէնտի իլէ գօնուշտուղունտա վէ պիր- լիքտէ տուա էթտիյիմիզտէ ալնը իւղէրինտէ իրտանըն էօթէ՝ հազասընտան իշրագ էտէն փէրթէվլէրին ալամէթլէրինի կէօրիւյօր իտիմ: Քէնտինտէն այրըլտըղըմըզտան պիր կիւն սօն- րա պու մուղայագալար խիթամ պուլմուշ վէ քէնտիսի րահաթընա կիրմիշ տիր:

Նիւ Եօրգ

Յ. Գ. Գ.

— Պու հազընլարտա Լօնտրատա ինիգատ էտէն պէյնէլմիլէլ եօլ գօնլրէսինտէ վէրիլէն րա- փօրթլարտան անլաշըմըշ տըր քի, 1912 Յու- նիս 1 տէ պիւթիւն տիւնեհատա գուլլանըլան օթօմպիլլէրին սայըրը 1,161,911 իտի: Պուն- լարտան 628,185ի Մ. Ամէրիգատա, 125,728ի ինլիլթէրրատա, 89,185ի Ֆրանսատա վէ 70,006սը Ալմանիատա իտի: Պու սէնէ սայթ Նիւ Եօրգ էյալէթինտէ 145,700 օթօմպիլլ պու- լունմագտա տըր:

ԱՄԷՐԻԳԱՏԱ ԱՏԱՆԱ ՌԻՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՅ ՇԻՐԲԷԹԻ

Ատանանըն պիր ագատէմի մէքթէպինէ իհ- թիյաճը հիւս օլունուպ միւթէվէֆա Վեր. Պիարոս Թօփալեանըն 1906 Անեսարեւին 5ինճի նուսխէսինտէ գալպլէրի թահրիք էտէն սէօզ- լէրի վէ մէքթիւր քիլիսէնին տախի պուրատա օլան Ատանալըլարըն պաղըլարընա իսթապէն կէօնտէրմիշ օլտուղու մէքթուպլարըն նէթի- ճէսի օլարագ, սէնէ ի մէքթիւրտէ պուշիւքէթ պուրատա պաշլամըշ տըր: Պիտայէթի 23 ազա իլէ իտի իսէ տէ էլիւլմ 40 քիմսէ իլէ տէվամ էթմէքտէ տիր. իւմիւտ էտէրիզ քի տահա չօդ տօսթլար միւշարէքէթտէ պուլունուլար:

Ազալարըն սէնէվի վէրիլլէրինտէն մատա հաղ վէ գըշ մէվսիմլէրինտէ իքի տէֆա տա զինէթլէր վասըթասըլլէ պիր մըզտար ազչէ մէյտանա կէլիպ մէպլաղը մէքթիւր գըսմէն օլ մէքթէպէ կէօնտէրիլի վէ պազիսի տէ իհթիյաթ հալինտէ պանդատա գալըր:

Կէշմիշ սէնէնին հաղ մէվսիմլինտէ Ատանա միսիօնէրի Տօգ. Չէյմպըրս իլէ պուրատա պիր գօնֆէրանսըմըզ օլուպ միւմաիլէյին օլ մէք- թէպ հազընտա իթա ի մալիւմաթը վէ պիզէ վէրտիյի ճէսարէթի վէ չիւքէթիմիզի Պօրտ չիւքէթինէ թանըթտըղը իչիւն միւմաիլէյին միննէթտարիմիզի պէյան էտէրիզ:

Սէվինիլիզ քի ճիւմլէմիզէ սէվկիւլիւ օ- լան Բաննիւնանըն սահիպ ի իմթիյաղը վէ միւ- էլլիֆի Վեր. Յ. Գրիգորեան էֆ. իլէ տախի կէօրիւշմէք չէրէֆինէ նաիլ օլտուգ վէ պիզէ թալսիյէ էթմէք իսթէտիյի ալի թարիզլէր վէ թազվիյէթլէր իչիւն օլ զաթը միւհիթէրմէ պէյանը թէչէքթիւր էտէրիզ:

Միւմաիլէյին Օգոս. 3 կիրակիսինտէ Պօս- թօն քիլիսասընտա միլլէթիմիզտէն պէշ երւզի միւթէճալըզ էֆրատա իրատ էյլէմիշ օլտուղը օլ ճէվէրփարէ քէլամլարը, սամիսընը գալպինտէ թէէսիւր ի ազիմ հասըլ էթմիշ տիր: Պէօլէ միւղթէտիր զաթլարըն միլլէթիմիզտէ իղտիյատընը ճէնապը Հազգտան թէմէնի է- տէրիզ:

Ատանա քիլիսասընըն չօպանը Վեր. Հ. Աշ- ճրեանտան ալտըղըմըզ մէքթուպլարա նաղարէն զիքրի սէպգաթ էտէն մէքթէպտէ 25 լուս. վէ 34 Բող. չայիրտլէրին պիւլաֆարգ թալիմ ալմալարը միլլէթիմիզին իւղէրինտէն ճէհալէթ նէթիճէսի օլան թէֆրիգաթ պուլուլարընըն միւնտէֆի օլաճաղընա տէլաիլ ի գալլիյէ սայըլապիլիւր:

Արթուր միւթթէֆիգէն մէտէնիյէթէ սօղորու իրի ստորմլար ալմանըն վազթը կէլմիշ արի : Պասիրէթ վէ ֆիրասէթ սալթ էլրօփանըն չափալարը ալթընտա՞ մը տըր , տէյիլ մի քի թիւրքիանըն գըրմըղը ֆէսլէրի ալթընտա տա- խի օլ գուվլէթ մէվճուա տըր , անճագ քի ա- նը ֆարտէյի մուճիպ ճիհէթլէրտէ իսթիմալ է- տէմէտիյիմիզ իչլին պու կիւն էլրօփանըն էլին- տէ տամա թաշը կիպի գուլլանըմազտա իզ : Միւթէվէֆա Մր . Մօնթկօմիի պիր վազըն- տա «ինսան քիւչիւք ալլահ տըր» իպարէսինի գուլլանտըղընտա գուլադլարըմըզա դարիպ կէ- լէն օլ քէլիմէնին պիր հագիդաթ օլտուղու պու կիւն Ամէրիգանըն հէր թարաֆընտա ա- մէլի սուրէթտէ իսպաթ օլունմազտա տըր :

Գուլլանտա ազլընը պուլուր ճէննէթի ,
Փասլը ազըլ էտէմէզ տէֆ ճիննէթի ,
Օլսուն տէլլիլն տալիմ Հագըն ինայէթի ,
Օլ զէման էտէրսին րէֆ էօմրտէն հէր ,
միհնէթի :

Ատանա վազընտընտա օլ զալիմ գըթալ , թալան , վէ աթէշ աֆէթինտէն կէլմիշ օլան- լարըն , մասոււմ վէ կէնճէրին , թալիմ ու թէր- պիյէ խուսուսընտա հարտըմա նէ գատար միւթթաճ իտիքլէրինի սէօյլէմէք հաճէթ տէյիլ , Հէր նէ գատար պու գաիֆ չիրքէթ էլինտէն կէլէնի տիրիզ էթմէյօր իտէ տէ պու քէօմիւր պու տէմիրի գըզտըրմազ :

Իմտի էյ Ամէրիգատա օլան միլլէթփէրվէր վէ Ատանա վազընտընտա աճըյան տօսթլար , պու կիւն մալիքի պուլունտուղումըզ էմիյէթ վէ մուվաֆֆադիյէթի նազարը իթիպարա ա- լարադ միլլէթիմիզէ սօղորու օլան ֆարդիյէթ դուսուրլարըմըզ պիզի մահճուպ էթմէ՞զ մի , պու տիյարտա նաֆիլէյէ սարֆ էյլէտիյիմիզ սօլարլարըն օնտա պիրինի միլլէթիմիզին թէ- րազգըսը իչլին վէրմիշ օլսագ միլլէթիմիզէ փէք պէօյիւք հարտըմ օլուր : Իմտի չիրքէ- թիմիզէ սալսավէթլի էլլէրինիզլէ օլաճագ հարտըմլար պու գաիֆ չիրքէթիմիզէ նէճաթ օլաճագ տըր : Իմտի հէտիյէլէրինիզի աթիւզ- զիքր խազնէտարըմըզըն իսմինէ իրսալընըզը րէճա էտէրիզ :

Րէիս՝ ԱԻԵՏԻՍ ՃԱՆՊԱՋԵԱՆ
Քհաթիպ՝ ՍԱՐԳԻՍ Գ . ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆ
Խազնէտար՝ Mr. Manoog Vravoorian.

46 Berkshire st.
Cambridge, Mass.,

ՀԱՓԹԱ ԽՍՊԷՐԼԷՐԻ

ԽԱՐԻՃԻ

Պուլղարիսքան .— Թիւրքէն վէ Րուսնա զա- ղէթալարըն պէյանաթընտա նազարէն Պուլղա- րիսթան ահվալը տախիլիյէճէ փէք նազիք վէ գարանլըզ պիր մէվգիտէ պուլունմազտա տըր : Սօն մուվաֆֆադիյէթսիզլիքլէր էֆքիարը ու- մուսիյէտէ նասիօնալիսթլէր վէ վաթանիէր- վէրլէր ալէյինտէ մուհիմա պիր հէյէճան հու- սուլա կէթիրմիշ տիր : Մէմէքէթին ահվալը իգթիսատիյէտինին թէչէվլիւչիւ տախի պու հէյէճանը թէզէիտ էթմէքտէ տիր : Սօֆիատա վէ պիւթիւն մէմէքէթտէ չայանը էհէմմիյէթ պիր մէվգի թութան Սօսիալիսթլէր էհալինին պու հալէթ ի Րուհիյէսինտէն իսթիֆատէ էյլէ- մէք իսթէյէրէք իսալըզ վէ ասքէրի զապիթլէրի հիւքիւմտար վէ նասիօնալիսթլէր ալէյիննէ թէչլիզ էտիյօրլար : Րուսնա զաղէթալարըն պէյանընտա կէօրէ անլէր հաթթա Սօֆիատա պիր իսեանը ասքէրի գուհուրուսա պիլէ մուվաֆ- ֆադ օլմուչլար տըր : Ասքէր էսնա ի հարպտա թէտալի էտիլմէմէք երւզիւնտէն վէ վէֆաթ էտէրէք թէլէֆ օլանլարըն 100,000 քիչիյէ պա- լիզ օլտուղընտա վազըֆ օլունճա գրալ ֆէր- տինանտըն սէրայընը թանթը մուհասէրէյէ ալ- մըշ տըրլար : Սօսիալիսթլէրին խանէտանը գրալ ալէյինտէքի փրօֆադանտարը քէօյիւլէր արասընտա տախի տէվամ էթմէքտէ տիրլէր : Տախիլի իսթիլաֆ երւզիւնտէն պու սուրէթլէ տիւչարը թաղեիզ օլան Պուլղարիսթան ահվալը իգթիսատիյէտինին իսալանը իչլին մուհիմնէ պիր իսթիլարազ ագտ զէմանընտա ֆրանսա վէ Ավսթրիա նէզտինտէքի թէչէպպիւսիւնտէ տախի մուվաֆֆադ օլմամաղլէ տահա էլիմ պիր վազիյէթէ տիւչմիւշ տիր : Պազըլար Սթանպուլ- տաքի Պուլղար մուրախիսալարընըն զայէթ սուրհիէրվէրանէ թավընտան Պուլղարիսթանըն ահվալը տախիլիյէսիննէ միւթէալըզ պու նէվ չայիաթըն մէվսուզիյէթլին իսթիտալ էտիյօր- լար :

Թարսպրուսը Ղարպ .— Թարսպրուսը Ղար- պըն Թօպրուզ հէվալիսինտէ իւշ ֆըրգա փիյատէ վէ պիր ֆըրգա սիւվարիտէն միւ- րրէքքէպ պիր իթալիան գուվլէթիլէ Ա- րապլար արասընտա վուգուա կէլէն պիր միւսատէմէտէ իթալիանլար պիր թէլէ- ֆաթ վէրէրէք րիւճաթա մէճպուր օլմուչ-

լար տըր: Իթալիանլար գուզվէի ի իմտա-
տիյէ գապուզ էտէրէք թէքրար մահալը
միւսատէմէյէ ազտէթ էյլէմիշէր իսէ տէ մաղ-
լուպէն ըրճաթ էթմիշէր: Պէնդաղիտէն պիւ-
տիրիլալիյինէ կէօրէ Սէյտի իսալիֆէտէ տախի
վուզու պուլան պիր միւսատէմէտէ իթալիան-
լար 600իւ միւթէճալը թէլէֆաթ վէրմիշէր
տիր: Պու միւսատէմաթտա իթալիանլարըն կէ-
քիւն զայաթը 1000 քիշիտէն ղիյատէ թախմիշ
էտիրմէքտէ տիր: Արապլարըն զայաթը իսէ
170 մաղթուզ վէ 250 մէճրուհտան իպարէթ
տիր:

Միսթիկիսի — Ղարպի թրակիա էհալիսի
Պուլղար թահթը իտարէսինտէ գալմաղա փրօ-
թէսթօ էտէրէք իլանը մուսթարիյէթ էթմիշ-
լէր վէ քէնտի արալարընտա պիր հիւքիւմէթ
ի մուվազգաթէ տախի թէշքիլ էթմիշէր տիր:
— Մն պէշ պին գատար Արնավուտլար Մա-
նասթըր մինթագասընտա Սըրպլարա թէար-
ուզ էթմիշէր վէ Սըրպլարը մուհիմմ պիր
զայաթա տիւշար էթտիքտէն սօնրա քիւլլի-
յէթլի մըզտարտա էրզազ վէ մուհիմմաթ գապթ
էյլէմիշէր տիր: — Գարատաղ հիւքիւմէթի
սիւֆէրա գօնֆէրանսը թարաֆընտան Մալի-
սիտտա Գարատաղա աիտ օլմասը թէգարրուր
էտէն արաղիյի իշղալ էթմէյէ թէշպպիւս էթ-
միշ իսէ տէ, էհալի ի մահալիյէ թարաֆընտան
շէսիա պիր մուզազէմէթէ օղլամըշ տըր:
Նէրլիլէր իլէ Գարատաղ առաքիլի միյանընտա
վուզուա կէլէն միւսատէմաթ նէթիճէսինտէ
Գարատաղըլար ըրճաթ էտէրէք շիմտիլիք
արաղի մէքքիւրէնի իշղալըն թէխիր էյլէ-
միշէր տիր: — Եունանիսթան գրալ վէ գրա-
լիշաը վէ վէլի ի ահաը Պէրլինէ ազիմէթ է-
տիպ իմփէրաթօր վէլէնէլմ վէ պիւճիւմէլէ փրէնա
վէ փրէնաէսլէր թարաֆընտան գապուզ օլունմըշ-
լար: — Բուճանիա իլէ Սըրպիսթան հիւքիւ-
մէթլէրի արասընտա պիր իթթիֆազը պահի
թէշքիլինէ տաիր միւզաքէրաթ վազը օլմագ-
տա տըր: — Պուքրէշտէ զուհուր էտէն գօլէ-
րա վուզուաթընըն ատէտի եազընէն 600է
պալիղ օլմուշ տըր: Բուսիտտա Օտէսա, Նի-
դօլաէֆ վէ Բօսքօֆ շէհրլէրի գօլէրա իլէ պու-
լաշը օլմագ իւզրէ իլան էտիլմիշ տիր: Սըր-
պիսթան իլէ Գարատաղ արասընտա պիր միւ-
նաղաա զուհուր էթմիշ վէ Բուճանիա գրալը իքի
հիւքիւմէթլէր միյանընտա թէվաաուլէ էթմէք
իշինի տէրիւհտէ էյլէմիշ տիր:

S U Ն Ի Լ Ի

Խարանպօզ գօնֆէրանսը. — Կէլէն հաֆթա-
նըն սօն խապէրլէրինտէ մուսթատաթէն եազ-
մըշ օլտուղումուզ վէճէլէ Պուլղար հէյէթ ի
մուրախիսասսը Տէրիսատէթէ վասըլ օլուպ
Սիրքէճի իսթասիօնընտա մէրասիմի իհթիրա-
միյէ իլէ իսթիգպալ օլունմուշ տըրլար: Հիւ-
քիւմէթ թարաֆընտան Սատարէթ թէրճէմանը
էսատ պէյ, գալէմի մախսուս միւտիրի Շէվգի
պէյ, Սալիհ պէյ վէ Ազմի պէյ մէրասիմի իս-
թիգպալիյէտէ հազըր պուլունմուշ տըրլար:
Հէյէթ ի մուրախիսասս պիր պէօլիւք առքէր
թարաֆընտան իճրա էտիլէն ըէսմի սէլամտան
սօնրա հիւքիւմէթ թարաֆընտան թէտարիք
էտիլմիշ օթօմօպիլլէրէ բաքիպէն Օթէլ Գրո-
քէրէ էնմիշ տիրլէր: Պուլղար հէյէթ ի մու-
րախիսասսսը աթիտէքի զէվաթտան միւթէշք-
քիլ տիր: —

Ճէնէրալ Սալօֆ՝ պիրինճի մուրախիսաս,
Մ. Նաչօլլիշ՝ իքինճի, Մ. Թօշէֆ՝ իւչիւնճիւ,
Մ. Փափատօֆօֆ միւշալիլի անքէրի, Մ.
Նիգօլօֆ միւշալիլի ասքէրի, Մ. Բագօգօլէֆ,
Մ. Կրէնօֆ, Մ. Փօֆօֆ, Մ. Տօպրէֆ, Մ.
Սթօհանօֆ միւշալիլի միլքի:

Օսմանը մուրախիսասլարը իսէ աթիտէքի
զէվաթտան իպարէթ տիրլէր:

Տախիլիյէ նազըրը թալէաթ պէյ պիրինճի
մուրախիսաս, Պահրիյէ նազըրը Մահմուտ փա-
շա իքինճի մուրախիսաս, Շուրա ի տէվլէթ
ըէիսի իսալիլ պէյ իւչիւնճիւ մուրախիսաս, իս-
թանպօզ մուհաֆըղը Ճէմալ պէյ միւշալիլի
ասքէրի, Էրքեանը հարպիյէ ըէիսի իսմէթ
պէյ միւշալիլի ասքէրի, Ումուրը սիյասիյէ
միւտիրի Սալիհ պէյ միւշալիլի միլքի, գա-
լէմ ի մախսուս միւտիրի էսնէմ պէյ միւշա-
լիլի միլքի, Պապը Ալի հուգուզ միւշալիլի
Հրանդ պէյ հուգուզ միւշալիլի: Իլք իճթիմա
Սեպտ. 8է միւսատըֆ սալը կիւնիւ իսարիճիյէ
նէզարէթինտէ թալէաթ պէյին թահթը ըրիյա-
սէթինտէ ազտ օլունմուշ տըր: Սատարազամ
Սաիտ Հալիմ փաշա մուրախիսասլարը եէքտի-
կէրինէ թագտիմ էթտիքտէն սօնրա գըսա պիր
նուլթօ իլէ, միւզաքէրաթըն հէր իքի մէմլէքէթ
հագգընտա խայրը պիր սուրէթտէ պիր ան
էվլէլ նէթիճէլէնմէսինի թէմէննի էյլէմիշ տիր:
Պուլղարիսթան պիրինճի մուրախիսասը ճէնէ-
րալ Սալօֆ ճէնապլէրի տախի Զաթը հազըրէթ
ի փատիշահինին սէատէթ ու աֆիյէթ ի հիմա-

յունւարը թէմէննիյաթընտա պուլունտուգտան սօնրա միւզաքէրաթըն իքի մէմէքէթ իչին աշնի սուրէթլէ ֆախտէպախչ պիր նէթիճէյէ իգթիրան էթմէնի արգուսընը իզհար էյլէմիչ տիր: Բուխտաթնամէլէր թէտգիգ վէ թէաթի օլունտուգտան սօնրա միւզապիրի միւքի վէ ասքէրիլէր հէքտիկէրինէ թագտիմ էտիլմիչ վէ միւզաքէրաթա իպթիտար օլունմուչ տըր: Հուսուտ մէսէլէսի հագգընտա թէաթի ի էֆքէտը էտիլտիքտէն սօնրա իլք իճթմա (ա. ֆ.) սաաթ 21½ տա նիհայէթ պուլմուչ տըր: Իքինճի իճթիմա փէնճէնպիհնէ թալիգ օլունմուչ տըր: Մէհաֆիլ ի էնէնպիլէտէ գալիլէն զսնն օլունտուգտան կէօրէ՝ միւզաքէրաթ էփէյի միւչքիլաթա մարուզ գալաճագ տըր, զիրա թիւրքիա վէ Պուլղարիա հիւքիւմէթլէրինին նօգթաի նազարլարը արասընտաքի ազիմ ֆարգը կէօրմէք միւչքիլ տէյիլ տիր: Պուլղար հէյէթի մուրախխասսսընըն սուրէթի թէչէքքիւլիւ պիլէ, միւզաքէրաթըն ասքէրի մէսալի էթրաֆընտա ճէրէյան էտէճէյինի կէօսթէրիյօր, զիրա հէր մէմուլա բաղմէն պիրինճի մուրախխաս Մ. Նաչէվիչ տէյիլ, ձէնէրալ Սալօֆ թալին օլունմուչ տըր: Պունտան մատա Մ. Նաչէվիչին պիր թագըմ զագէթալարտա էթմիչ օլունտուգտա պէյանաթ պու զաննը թագվիլէ էտիյօր: Պուլղարիա խտիա էալիյօր քի՝ Մէրիճ հավգէսի, էտիրնէ իսթասիօնու, Գրք քիլիսէ քէնտինտէ գալսըն, էտիրնէնին թանքիմ օլունմատը մէսէլէսինէ կէլինտիքտէ, Պուլղար մուրախխասլարը պէյան էալիյօրալ քի՝ էկէր Պահր Սիյահ սահիլինտէ Պուլղարիայա մըգտարը քեաֆի արագի թէրք օլունուրսա պունա բաղի օլապիլէճէլէր, աքսի թագտիրտէ գաթիլէն գապուլ էթմէյէճէլէր: Թիւրքիա իսէ, պու կիւն իչղալը ասքէրիսի ալթընտա պուլունան ճիւմլէ արագինին իլհագընը՝ թալէպինին հատտը ասղէրիսի օլարագ թէքլիֆ էթմէքտէ տիր: Թիւրքիա պունա իսրար էտէճէք վէ հիչ պիր սուրէթլէ ֆաղլա ֆէտաքիարլըգտա պուլունամայաճագ տըր: Էտիրնէյի պիրինճի տէրէճէտէն միւսթանքէմ պիր գալա հալինէ իֆրաղ էտէպիլէճէք: Թալէաթ պէյ, պիր էվրօփա զագէթասընա չու պէյանաթտա պուլունմուչ տըր: «Մէրիճին զարպընտաքի արագլիլ իլհագ էտէճէյիմիլէ տաիր տէվէրան էտէն չայիալարըն ասլ ու էոսսը հօգ տըր: Ասքէրիլէրիմիլ նէ Տէտէ աղաճա վէ նէ տէ Կիւմիւլճինայա կիրմիլ տիր:» Հէր նէ

գատար իքի թաքաֆըն թալէպլէրինտէ էսասլը միւզապէնէթ վար իսէ տէ, հէր իքի մէմէքէթին տախի մէսէլէսին սէրիէն հալլ օլունմասընը ճիւտտէն արգու էթմէսի՝ միւզաքէրաթըն սէրիէն պիր հիւն ի նէթիճէյէ իգթիրան էտէճէյինէ քեաֆիլ ատտ օլունապիլիր: Պուլղարիա, չու սօն մագլուպիլէթինտէն սօնրա քէնտի քէնտինի պուլուպ իլք ֆուրսաթլա Գալալա վէ Մանասթըրը իսթիրտատ էթմէք էմէլինտէ օլունտունտան, նիսպէթէն էնէմիլիթի քէնտիսի իչին իքինճի տէրէճէտէ պուլունան Թրակիա մէսէլէսինի հալլ էթմէք վէ միւմքին իսէ Թիւրքիա իլէ թէարիւզի վէ թէճալուզի պիր իթթիֆագը սիյասիլէ վէ ասքէրիլէ ազտ էթմէք զայէսինի թագիպ էյլէյօր: Պուլղարիանըն չու մագստտէ պուլունտուգտան, կէրէք ձէնէրալ Սալօֆըն վէ կէրէք Մ. Նաչէվիչին զագէթալարա էթտիքլէրի պէյանաթը չէք ու չիւպնէ գօյմայօր: Անճագ Թիւրքիա պէյլէ պիր իթթիֆագը գապուլ էտէճէք մի, պու զայէթ չիւպնէլի տիր, զիրա Թանիին տէտիլի կիպի, Պուլղարիա կիպի հարիս պիր միլլէթին թէվէսսիւնէ եարտըմ էթմէք՝ Թիւրքիայը տախի պիր թէհտիտ ալթընտա պուլունտուրմագ տէմէք տիր: Տիկէր թարաֆտան, պէյլէ պիր իթթիֆագ ազտ օլունուրսա, Եունանիսթան, Բուսանիա վէ Սըրպիա տախի մուզապէլէթէն իթթիֆագ ազտ էտէճէլէր վէ Թիւրքիա քէնտի պախթընը Պուլղարիանընքինէ բապթ էթմիլ օլաճագ: Պունտան պաչգա իքի թարաֆ տախի էվրօփատան փարա իսթիգրագ էթմէյէ մէճպուր տըր, պու իսէ անճագ Թրակիա մէսէլէսինին հալլ օլունմասընլա միւմքին օլապիլիր: Լաքին ֆէտաքիարլըղը Թիւրքիա՝ մը հօղսա Պուլղարիա՝ մը էտէճէք սիւալընա կէլինտիքտէ, իքի թարաֆըն մէվգի ի սիյասի վէ ասքէրէսի նագարը տիգգաթա ալընարագ, Պուլղարիանըն էնիհայէ Թիւրքիանըն թալէպլէրինի գապուլ էթմէյէ մէճպուր օլաճագընը տէյէպիլիրիլ: Զիրա Պուլղարիա մուհարէպէ էթմէտիքճէ վէ տէվլէթլէրին միւզահէրէթինտէն պիր չէյ մէմուլ էտէմէտիքճէ քէնտիսի իչին պունտան պաչգա հօլ հօգ տըր:

Մուխթիլիֆ խապիւրիէր. — Համիսիյէ գրուպէօրիւ կէչէն Փաղար կիւնիւ Իսթանպուլ միւզապէլէթ էթմիլ տիր: Անըն իսթիգալը իչին էվլէլէթ թէտարիք օլունմուչ օլան վաիօրլար վէ իսթիմպօթլար Համիսիյէ Այ Սթէֆանօսա

գատար գարշը կիթմիչէր վէ «Եաչասըն Հա-
ւիսիյե, հաչասըն գահրէման Րէուֆ վէ րէֆիգ-
լէրի, տէյէ հալի թարաֆընտան հերարէթլէ
ալգըչլանմը տըր: Պատէհու գրուագէօր Տօլ-
մա Պաղչէ սէրայը էօնիւնէ կէլէրէք Զաթը
չահանէյի թօփ էնտախթըյլա սէլամլամը տըր:
Զաթը ը չահանէ վէ վիւքէլա խուսուսի խթիմ-
պօթլարա րաքիպէն Հաւիսիյե էօնտէ օլա-
րագ Մօտայա կիտիպ օրտա վագը օլան գա-
յըգ հարըչլարընտա հազըր պուլունմուշ տըր-
լար: Էհալի սօն տէրէճէ պիր ղէլէհան իլէ
Հաւիսիյեյի ալգըչլամը տըր: Հաւիսիյե
գօմանտանը Րէուֆ պէյ՝ տիւն Սատրագամ,
Տախիլիյէ նազըրը վէ Միւտաֆաա ի Միլլիյէ
ճէմիյէթինի զիյարէթ էտիպ պինպաչըրըղա
թէրֆի էթմիշ տիր: — Էտիրնէ հէյէթի
Փարիզտէն Րօմայա տախի կէչմիշ վէ Մար-
քիզ Սան Ճուլեանօ թարաֆընտան գա-
պուլ օլունմուշ տըր: Հէյէթ՝ մաթպուլաթ չէ-
րէֆինէ պիր զիյաֆէթ քէյիտէ էթմիշ վէ պա-
զը րիճալը սիյասիյէ տախի հազըր պուլուն-
մուշ տըր: Հէյէթ պիլ ճիւմլէ փաթախթլարա
ղիյարէթինի իքմալ էթմիշ օչարագ էտիրնէյէ
ալտլթ էթմիշ տիր: — Եունանիսթան—Թիւր-
քիա մուհանէտէսի Եունան մէճլիս ի վիւքէլասը
թարաֆընտան թաստըգ օլունմուշ տըր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եագընլարտա Րուս մէարիֆ նէզարէթի,
Րուսիատա պուլունան մէքթպլէրտէ իսթիխ-
տամ էտիլէճէք մուալլիմէրին՝ մահալլի հիւ-
քիւմէթ թարաֆընտան տա թաստիգ էտիլմէսի-
նի միւպէյլին պիր պէյաննամէ ահքեամընը
Էրմէնի մէքթպլէրտէ տէ թաթպիգ էթմէք
իւզրէ Գարստա հիւքիւմէթ թարաֆընտան պիր
թէչէպպիւս իճրա օլընմը իսէ տէ, մահալլ ղ մէզ-
քիւր առաջնորդը անա գարշը փրօթէսթօ էտէ-
րէք մէսէլէյի էջմիաթին կաթողիկոսընա պիւ-
տիրմիշ վէ Կաթողիկոս հազըթլէրի տախի,
մէարիֆ նէզարէթինին մէզքիւր պէյաննամէ-
սինին ահքեամը մուվաֆըրը գանուն տըր,
մէալընտա պիր կոնդակ նէչը էթմիշ տիր: —
Իսթանպուլտա պուլունան ճիւմլէ րուհպան-
լար Սեպտ. 8 տէ իճթիմա էտիպ եէնի փաթ-
րիք ինթիխապը իչիւն 5 նամգէտլէր հազըր-
լամաղա թէչէպպիւս էյլէմիշ տիրլէր: Նամ-
զէտլէրտէն՝ Գարբիէլ Եպս. Ճէվահիրճեան 20,
Եղիշ Սրքեպ. Դուրեան 18, Հմայեակ Եպս.
Դիմաքսեան 13, Զաւէն Եպս. Տէր Եղիսեան

15, Ստեփաննոս Եպս. Յովակիմեան 13,
Մաղաքիա Արքեպ. Օրմանեան 11, Յովհ.
Արքեպ. Արշարունի 8, Յովսէփ Արքեպ. Սա-
րաֆեան 7, Ներսէս Եպս. Խարախանեան 6,
Տրդատ Եպս. Պալեան 5, Բարգեն Եպս. Կիւ-
լէսէրեան 4, վէ պագիլէրի պիրէր րէյ գա-
զանմը տըրլար: Ազգային Երեսփ. ժողով հէ-
նի ազալըղընը Պէյ Օղլու Գասըմ փաչատա
Դաշնակցականլար գազանմը տըրլար: — Իզ-
միրտէ միլլի կուսակցութիւնլար իթիլաֆ վէ
իթթիհատ էյլէմիչէր տիր: — Պուլղար մու-
րախսանը հալընտա իսթանպուլտա պուլունան
ճէն. Սափօ Էրմէնի ասքէրլէրի հազընտա
աթիտէքի պէյանաթտա պուլունմուշ տըր:
«Նազըմ փաչա, Մահմուտ Շէվքէթ փաչա վէ
Իզզէթ փաչա, Օսմանլը օրտուսընտա պուլուն-
ան Էրմէնի ասքէրինին շէճիանէ մուհարէպէ
էթտիքլէրի հազընտա պիր թագըմ պէյա-
նաթտա պուլունմուշ տըրլար: Լաքին պէն
անլէրտէն տահա իլէրի կիտիպ պէյան էտէ-
ճէյիմ քի, Էրմէնի ասքէրլէրի տէյիլ սալթ
օրտուստա իպթիտատէն թա սօնունա գատար
էն էյի պիր գուվվէթ թէչքիլ էթմիշ տիրլէր,
իլլա հաղիպաթէն ասքէրի իսթիտատլա միւ-
քէլլէֆ, միւսթագիւմ, սահիպ ի սիյրէթ, շէճի,
ֆէտաքեար վէ հազիղի վաթանփէրվէր պիր
միլլէթին էվլասը օլտուգլարընը փէք աչըգ
պիր թարգտա իպրագ էթմիչէր տիր: Պէն
Պուլղար օրտուսընուն գօմանտանը օլտուգըմ
հալտէ, անլէրի օրտուսըն իլք սաֆհէսինտէ
էն ալա ասքէրլէրիմտէն ատտ էտէրիմ վէ է-
մինիմ քի պուլունտուգլարը հէր հանկը պիր
օրտուստա պուլ թագտիրէ շայէսթէ օլմուշ տըր-
լար: Պուլղարիատա օլտուգըմ միւտտէթճէ
Էրմէնիլէրի ալի իսթիտատլա միւճէհէզ պիր
միլլէթ տէյու թագտիր էթմիչիմ: Պուլղարիա-
տան խարիճտէ, Էտիրնէ, Գըրգ Գիլիսէ, վէ
Թէքֆուր Տաղընտա անլէր իլէ ալագա էթ-
տիքճէ, պուլ թասալվուրըմ փէք զիյատէ
քէսպ ի թագիլիյէթ էթմիշ տիր: Էրմէնիլէր
պէնիմ թագտիրիմտէն զիյատէոնէ տէ լայըգ
պիր միլլէթ տիր: Հիւքիւմէթ տաիրէլէրինտէ
պիր չօգ Էրմէնի մէմուրլարըմըզ վար, անլէր
տաիրմա էն էյի վէ էն էմին մէմուրլարըմըզ օլ-
մուշլար տըր: Էրմէնիլէր՝ մէքթպլէրի, թա-
լիմ ու թէրպիլէրի, սէնաաթլարը վէ պա-
խուսուս միլլէթ տուլղուլարը սայէսինտէ,
պէոյիւք պիր միլլէթ թէսմիյէ էտիլմէյէ շայան
տըրլար: Զապթ էթմիշ օլտուգըմ մահալլար-

տա Էրմէնիւներն զօմշու միլլէթէր իւլէ էյի կէշնէպիւտիքլէրինի ըէյ իւլ աշն կէօրմիւլ իմ: Էրմէնի ասքէրլէրի, Թիւրք օրտուսընտա օլտուղը կիպի, Պուլղար օրտուսընտա տախի քէնտի վազիֆէլէրինի ճիտտիյէթլէ իֆա էթտիլէր: Էտիրնէ վէ Թէքֆուր տաղընտա, Էրմէնիլէրի, քիլիսա վէ մէքթէպի տախիլի իշլէրինտէ ատէթա պիր օրտու կիպի մունթազամ կէօրտիւմ վէ իշթէ պունլարըն ճիւմլէսինի ճիտտիյէթ վէ գանաաթը քէամիլէ իւլէ պու կիւն պէյանի էտիյօրըմ:

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Թ Ը

Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան Օգոստոս 30 տա Խնկերաքօր վափօրը իւլէ Նիւ Եօրգտան Կօլա չըգմը վէ Ահպտիսիւր 10 տա սալիմէն Տէրիսաատէթէ միւվասէլէթ էթմիշ տիր: — Այնթապտա Պարսումեան էֆէնտիլէրին հէտիյէսի օլմագ իւղըէ հէնի պիր ճէմաաթ մէքթէպի ինչասընա միւպաշէրէթ օլունմուշ իսէ տէ մահալլի հիւքիւմէթ բուխսաթ վէրմէյիւլ, իշ Հալէպէ աքս էյլէմիշ, անտէն Մէարիֆ Նէղարէթինէ անտէն Ատլիյէ Նէղարէթինէ կիթմիշ տիր: Պու բուխսաթ իշիւն իրատէ ի սէնիյէ իսթիհսալը մէմուշ տըր: — Մէրզիֆուն գօլէճինին սօն 5 սէնէլիք բափօրընտան անլաշըլտըղընա կէօրէ շայիրտլէրին ատէտի 300տէն 400է պալիղ օլմուշ վէ պու ատէտէ Բումլար, Թիւրքլէր, Բուսլար տախի իլալէ օլունմուշ տըր: Գօլէճ Կաղընընտա 15 տէօնիւմ արաղի սաթուն ալընըպ օրատա պիր խաթախանէ ինչա օլունմագտա տըր: Արսա 1,200 լիրայա ալընըպ խաթախանէ պինասը իշիւն 10,000 լիրա արաֆ օլունաճագ տըր: Պունտան մատա խատտի, միւթալէա օտաաը, ճիւմնաաթիք, վէ Կաթագ օտալարը տա իլալէ օլունմուշ տըր: Պունլարա տա 3,200 լիրա մասրաֆ օլմուշ օլուպ մէպլաղը մէղքիւրին 1,800 լիրասը մէղունլար վէ գօլէճին տօսթլարը թարաֆընտան վէրիլմիշ տիր: — Մէրզիֆուն գըղլար գօլէճի տախի 1,400 լիրա մասրաֆ իւլէ պիր պինայա մալիք օլուպ ըէխէսի Միւ Ուիլլարտ սայէսինտէ չօգ թէրագգը էտիյօր: Սաղըր տիւսիլլէր իշիւն տախի 1,200 լիրալըգ պիր պինա վար տըր, Գօլէճին սէնաի տախիլէսինէ 27 պարկիր գուվվէթինտէ պիր ուն ֆապրիգասը կէթիլիլմիշ տիր: չէօյլէքի պու կիւնլէրտէ Մէրզիֆուն սթասիօնընտա ճէման 26 պին ինկ. լիրասը սարֆ օլունմուշ տըր:

Սօն խապերիւր.— Պուլղար օրտուսընտան ճէնէրալլարընտան պաղըլարը իսթիֆա էյլէմիշլէր պաղըլարը իսէ թարտ օլունմուշ տըրլար: — Օսմ.— Պուլղար մուրախխաալարը Սեպ. 10 տա Թօգաթլընտան սալօնընտա պիրլիքտէ չայ իշէրէք թէաթի ի էֆէրտա պուլունմուշ տըրլար: Պու միւլագաթ զայր ի ըէսի օլտուղունտան գայտ օլունմամըլ տըր վէ Թիւրքճէ լիսանընտա տէվամ էթմիշ տիր: — Բուս վէ Ավսթրիա սէֆիրլէրի Սատրագամ փաշա իւլէ միւլագաթ էտիպ սուլը միւմքին ի մէրթէպէ թէսհիլ էթմէլէրինի իսպար էյլէմիշլէր տիր: — Պուքրէլ մուհէտէսի իւլէ Պուլղարլարա թէրք օլունմուշ մահալլէրտէքի Կանի կիւմիւլճիւնա, Գըրճա Ալի, Իսքէշէ վէ Տէտէ Աղաճ էհալիսի ճիւմլէթէն սիւահալընըպ մուխթարիյէթ իլան էյլէմիշ տիրլէր, վէ սիւահ իւլէ միւտաֆաա էտէճէլլէր տէյօր Թանին: — Նայե Զրայե փրէսինին պէյանաթընա կէօրէ, Օսմ. ֆիլօսը Տէտէ Աղաճ էօնիւնտէ կէօրիւլմիւլ իսէ տէ, լիմանտա Եունան գըրհլըլարընը վէ չէնրտէ Եունան ասքէրինի կէօրէրէք կէրի կիթմիշլէր տիր: — Մաքհն վէ սաիր զագէթալարըն վէրտիյի խապէրէ կէօրէ, Պուլղարլար էտիրնէյի, էտիրնէ սթասիօնընը վէ Մէրիճին զարպընտա պուլունտան գըսմը, Գըրգ Բիլիսէյի թէրք էթմէյէ բաղի օլմուշ տըրլար: Օսմ. մուրախխաալարը Տիմիթօգայը տախի ալը գօյուպ պիր գալ Պուլղար քէօյլէրի վէրմէք Նիլէթինտէ իմիշլէր: — Թանըն պէյանընա կէօրէ տիւվէլ ի մուաղգամա Էրմէնիսթան իսլահաթը մէսէլէսինտէ իթթիֆագ էտէմէյիպ, չիմտիլիք թէէսիլի էթմէյէ գարար վէրմիշ տիրլէր: Էրմէնիսթանտա զաթէն ասայիլ պէրքէմալ իմիշ: — Ալի Միւնիֆ պէյ տախիլիյէ միւսթէշարըղընա, Պրուսա վալիսի Պէքիր սամի պէյ Պէյրութ վալիլիյինէ, Սուպհի պէյ իսէ: Պրուսա վալիլիյինէ թային օլունմուշ տըրլար: Եունան հիւքիւմէթի տիւվէլ ի մուաղգամայա պիր Նօթա վէրիպ արթըգ Տէտէ Աղաճ վէ հէվալիսինտէն ասքէրլէրինի չէքէճէյինի վէ պունտան զիյատէ Պուլղարլարա ժանտարմալըգ էտէմէյէճէյինի պէյան էյլէմիշ տիր:

Միւսիւր ի մէսուլ վէ տախիպ ի խնթիյալ

Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԳԷՇԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱՍԱԸ

Տէրխաաշէք, Մանմուշ փաշա, Բիւրճի խան Նօ. 32—34